

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Natalja Vjunova

**TULUMAKSUSOODUSTUSEGA STIPENDIUMIDE
KASUTAMINE MITTETULUNDUSSEKTORIS**

Lõputöö

Juhendaja:

Maret Güldenkoh, MBA

Tallinn 2014

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Finantskolledž	Kuu ja aasta: mai 2014
Töö pealkiri eesti keeles: Tulumaksusoodustusega stipendiumide kasutamine mittetulundussektoris Töö pealkiri võõrkeeles: Использование необлагаемых подоходным налогом стипендий в некоммерческом секторе	
Töö autor: Natalja Vjunova	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 41 leheküljest ning viiest lisast. Töös on kasutatud 58 allikat, millele on tekstis viidatud. Lõputöö probleem seisneb selles, et spordiorganisatsioonide poolt sportlastele, treeneritele ja abipersonalile makstavad stipendiumid võivad kvalifitseeruda töötasuks, millest tuleb kinni pidada üksikisiku tulumaks, töötus- ja pensionikindlustusmaks ning täiendavalt tasuda sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks. Spordiorganisatsioonidel ei ole maksudeks ja makseteks piisavat ressursi, sellest tekib oht, et spordiühendusel tuleb tegevus lõpetada. Lõputöö eesmärgiks on analüüsida tulumaksusoodustusega stipendiumide kasutamist mittetulundussektoris. Eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisülesanded: 1. Anda ülevaade mittetulundussektori rollist Eestis. 2. Anda ülevaade Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste maksukohustusest. 3. Analüüsida TMIN nimekirja kuuluvate isikute stipendiumide maksmist füüsilistele isikutele. 4. Analüüsida stipendiumide kvalifitseerumist töötasuks. Analüüsist nähtus, et stipendiumide määramisel ja väljamaksmisel on nende tõlgendamisega probleeme. Maksuvabased stipendiume kasutatakse nii sportlaste, treenerite ja teiste isikute motiveerimiseks, kui ka kulude kokkuhoiuks ning töötasu maksmiseks. Tuleb hinnata kogumis kõiki asjaolusid ning nende alusel otsustada kas on tegemist stipendiumilepinguga või varjatud töötasu maksmisega. Autor tegi järgmised ettepanekud: 1. Sätestada tulumaksuseaduses stipendiumi definitsioon. 2. Sätestada tulumaksuseaduses konkreetsed tingimused stipendiumi maksmiseks. 3. Täiendada INF 9 deklaratsiooni informatsiooniga aasta jooksul ühenduse poolt makstud maksuvabade stipendiumide ja saajate kohta. 4. Treeneri töötasu võrdsustada kehalise kasvatus õpetaja töötasuga.	
Võtmesõnad: mittetulundussektor, tulumaksusoodustus, stipendium	
Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>некоммерческий сектор, льготы по подоходному налогу, стипендия</i>	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Uno Silberg	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Maret Guldenkoh	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. MITTETULUNDUSSEKTORI OLEMUS	6
1.1. Mittetulundussektori roll Eestis.....	6
1.2. Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste maksukohustus	13
2. STIPENDIUMID MITTETULUNDUSSEKTORIS	21
2.1. TMIN nimekirja kuuluvate isikute stipendiumide maksmine	21
2.2. Stipendiumide kvalifitseerumine töötasuks	28
KOKKUVÕTE	35
PE3IOME	37
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	38
LISA 1. MITTETULUNDUSÜHENDUSTE TMIN-is PÜSIMINE NING INF 9 DEKLARATSIOONI ESITAMINE.....	42
LISA 2. EKSPERTINTERVJUU KÜSIMUSED MAKSU- JA TOLLIAMETI MAKSUDE OSAKONNA JUHATAJALE EVELYN LIIVAMÄGILE	43
LISA 3. STIPENDIUMIDE MAKSJATE NIMEKIRI	44
LISA 4. KÜSIMUSTIK SPORDIORGANISATSIOONI ESINDAJALE.....	55
LISA 5. STIPENDIUMIDE VÄLJAMAKSED ISIKUTE TEGEVUSE JÄRGI	57

SISSEJUHATUS

Ühiskonda jagatakse sotsiaalsete suhete funktsioonide ulatuse ja iseloomu alusel kolmeks koostoimivaks sektoriks: avalik ehk riiklik sektor, äri- ehk tulundussektor ning kolmas ehk mittetulundussektor, mille tegevuse eesmärgiks ei ole otsese rahalise kasumi teenimine oma liikmetele, vaid mis on loodud kodanikualgatuse korras eesmärgiga osaleda mitmesuguste ühiskonnaprobleemide lahendamises.

Mittetulundussektori valdkondadeks on toimingud, millega kas riik ei tegele või millest äri sektor pole huvitatud. Mittetulundussektoris kaasalöövad inimesed koonduvad eri tüüpi organisatsioonidesse, näiteks spordi- ja huvialaklubidesse, kultuuri-, teadus- ja haridusseltsidesse, kutsealaühendustesse, ametiühingutesse, looduskaitselistesse organisatsioonidesse, puudega inimeste kodadesse, rahvusseltsidesse, usukogudustesse, toetusi ning stipendiume jagavatesse fondidesse-sihtasutustesse jms.

Riik hõlbustab kodanikuühiskonna toimimist läbi nende majandustegevuse soodustamise – nimelt saavad tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja (edaspidi TMIN) kantud juriidilised isikud, kelle põhitegevuseks on stipendiumide maksmine, teha stipendiumide väljamakseid maksuvabalt. Tulumaksuga maksustatakse stipendiumid, mis makstakse välja seoses ettevõtlusega, töö- või teenindussuhtega ning juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olekuga.

Teema valiku põhjuseks on praktiline vajadus õigesti käsitleda makstavaid mittetulundussektori stipendiume kuna tulumaksusoodustusega mittetulundusühingud kuritarvitavad makstavate stipendiumide maksuvabastust. Kuna stipendiumide tulumaksusoodustuse tingimused muudavad soodustuse kasutamise keerukaks ning varem pole uuritud põhjalikult soodustuse kasutamist, siis oleks vajalik seda analüüsida.

Teema on aktuaalne, sest Maksu- ja Tolliametil (edaspidi MTA) analüüsidest TMIN nimekirja kuuluvate isikute andmeid tekkis kahtlus, et maksuvabade stipendiumide nimetuse all

makstakse tegelikult tasu töö eest ning stipendiumilepingu sisu samastub töölepinguga.¹ Mittetulundusühenduste tegevus pakub avalikkusele huvi, kuna ühendused tegutsevad suures osas tänu abirahadele ja toetusprojektidele.

Teema uuduseks on praktiline vajadus käsitleda tulumaksusoodustusega stipendiumide tasumist mittetulundussektoris. On tekkinud vajadus välja selgitada mis muudatusi tuleb ette võtta, et mittetulundussektori ühendustele kehtivad maksusoodustused oleksid üheselt mõistetavad. Lõputöös analüüsitakse tulumaksusoodustusega stipendiumide kasutamist Eestis 2012. aastal TMIN nimekirja kantud isikute poolt ning uuring hõlmab kõiki kättesaadavaid andmeid. Valitud on 2012. aasta, sest lõputöö valmimise ajaks ei olnud 2013. aasta andmed veel laekunud. Lõputöö järeldused on abiks andma lisateavet stipendiumide kasutamisel mittetulundussektoris ning vastavate spordikorralduslike probleemide lahendamiseks.

Lõputöö probleem seisneb selles, et spordiorganisatsioonide poolt sportlastele, treeneritele ja abipersonalile makstavad stipendiumid võivad kvalifitseeruda töötasuks, millest tuleb kinni pidada üksikisiku tulumaks, töötus- ja pensionikindlustusmaks ning täiendavalt tasuda sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks. Spordiorganisatsioonidel ei ole maksudeks ja makseteks piisavat ressursi, sellest tekib oht, et spordiühendusel tuleb tegevus lõpetada.

Lõputöö eesmärgiks on analüüsida tulumaksusoodustusega stipendiumide kasutamist mittetulundussektoris.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. Anda ülevaade mittetulundussektori rollist Eestis.
2. Anda ülevaade Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste maksukohustusest.
3. Analüüsida TMIN nimekirja kuuluvate isikute stipendiumide maksmist füüsilistele isikutele.
4. Analüüsida stipendiumide kvalifitseerumist töötasuks.

Lõputöö teoreetilises osas kasutatakse kvalitatiivset tekstianalüüsi ja sünteesi. Tervikpildi saamiseks töö empiirilises osas kasutatakse kombineeritult kvantitatiivset uurimist (poolstruktureeritud ankeetküsitlust) ja kvalitatiivset uurimist (ekspertintervjuu ja dokumentide, sh majandusaasta aruannete ja deklaratsioonide INF 9 „Kingituste ja annetuste ning muude tulude kasutamise deklaratsioon“ (edaspidi INF 9) analüüsi). Dokumendid

---

¹ Eesti Maksu Maksjate Liit, „Mart Laar hävitas Eestis põllumajanduse. Kes hävitab Eesti spordi?“, *MaksuMaksja* (2013), nr 5, 18 - 19, lk. 18.

analüüsimiseks on välja otsitud MTA ning Justiitsministeeriumi Registrate ja Infosüsteemide Keskuse (edaspidi äriregistri) andmebaasidest. Poolstruktureeritud ankeetküsitlused viidi läbi nende spordiliitude ja -klubide juhtidega, kes maksid 2012. aastal stipendiume; ekspertintervjuu Maksu- ja Tolliameti maksude osakonna juhatajaga Evelyn Liivamägi'ga.

Lõputöö esimese osa esimeses alapeatükis antakse ülevaade mittetulundussektori rollist Eestis. Mittetulundussektor on jagunenud professionaalseks mittetulundussfääriks, kus inimesed palgatööd tehes tegelevad põhiliselt avaliku huvi esindamisega, kaitse korraldamisega, teenuste pakkumisega, ning vabatahtlikuks tegevuseks, kus teiste sektorite esindajad vabatahtlikkuse alusel viivad ellu oma kodanikualgatust. Lõputöö esimese osa teises alapeatükis antakse ülevaade Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste maksukohustusest mittetulundussektori korraldust ja tööd reguleerivate seaduste alusel.

Lõputöö teise osa esimeses alapeatükis analüüsitakse TMIN nimekirja kuuluvate isikute stipendiumide maksmist füüsilistele isikutele INF 9 deklaratsioonide ja ankeetküsitluse tulemuste põhjal. Lõputöö teise osa teises alapeatükis analüüsitakse stipendiumide kvalifitseerumist töötasuks ekspertintervjuu alusel ning tehakse teostatud analüüsist lähtuvalt ettepanekud.

Lõputöö koostamisel on kasutatud äriregistri ning MTA andmeid, erialast teaduskirjandust, õigusaktide 31.12.2013 seisuga redaktsioone ning teemakohaseid allikaid.

1. MITTETULUNDUSSEKTORI OLEMUS

1.1. Mittetulundussektori roll Eestis

Eesti riigi elu korraldamises omab kodanikuühiskonna arendamine otsustavat tähtsust. Kodanikuühiskonna mõiste kätkeb endas inimeste omaalgatuslikku koostööd oma huvide teostamisel, isiklikul initsiatiivil põhinevat avalike asjade ühist arutamist ning osavõttu laiemast otsustusprotsessist, ühtlasi sellist koostoimimist võimaldavate seltsingute, ühenduste, klubide, võrgustike ja institutsioonide tegevust.

Kodanikuühiskonna peamiseks tunnuseks on inimeste vaba koondumine erinevatesse ühendustesse. Vabatahtlikult ühinenud ning kasumit mittetaotlevad ühendused moodustavad ühiskonnas mittetulundussektori. Eesti Vabariigis on mittetulundussektoris toimivad organisatsioonid asutatud vastavalt mittetulundusühingute seadusele, sihtasutuste seadusele, kirikute ja koguduste seadusele, erakonnaseadusele, ametiühingute seadusele ning korteriühistuseadusele; registreeritud organisatsioonid kantakse mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse.

Kodanikualgatused ja kodanikeühendused tekivad sageli spontaanselt, lähtuvalt inimeste sisemistest vajadustest, täitmata ootustest ning organiseerumistarbest. Aja jooksul leiavad sellised algatused endale juriidilise vormi ning püsivama paiga ühiskonnas. Kui kaasajal seostatakse kodaniku- ehk tsiviilühiskonda (*ingl.keeles Civil society*) eraisikute omaalgatuse, -osaluse ja -vastutusega ühiskonnas, siis Antiik-Kreekas tähendas see lihtsalt tsiviliseeritud ehk kultuuriliselt haritud kreeka elanikkonda, mille vastandmõisteks oli tollal barbaarsus. Seoses tugevama ja keerukama riikluse tekkimisega jäi ajapikku teatud osa suhteid ja inimühendusi võimufäärast välja. Nüüdseks on üldmõiste tsiviilühiskond kinnistunud tähenduses, kus seda mõistetakse tihti erisuguste ühenduste ja huvigruppide omavahelise ja teinekord ka teiste institutsioonidega suhtlemise väljana.² Kodanikuühiskonna edendamine on hakanud omandama Eesti riigi elu korraldamises üha kaalukamat rolli. Kodanike poolt vabatahtlikult asutatud ning valitsusest sõltumatud organisatsioonid osalevad üha

---

² *Eesti riik ja Eesti seltsid. Eesti kodanikuühenduste kogemused, näited ja põhimõtted koostööst Eesti riigiga*, (Tallinn: EKLE, 2001), lk 11.

ulatuslikumalt avalikus elus, kus nad väljendavad oma liikmete huve ja ideid ning osalevad kultuurilis-poliitilis-majanduslike otsuste kujundamisel.

Esimesed kodanikeühendused – omaalgatuslikud seltsid – loodi Eesti aladel 18. sajandi teisel poolel ja nende initsiaatoriteks olid kohalikud baltisaksa usu- ning haridustegelased. Järgmisel sajandil tekkis ja arenes saksakeelse seltsielu kõrvale ka eestikeelne.³ Kõige vanemaks senini tegutsevaks kodanikeühenduseks on 1838. aastal asutatud Õpetatud Eesti Selts, mille väljapaistvaim saavutus on rahvuseepose „Kalevipoeg“ väljaandmine. 19. sajandi teisel poolel tegutses tänapäeva Eesti aladel juba sadu haridus-, kultuuri-, karskus-, spordi-, tuletõrje- jms seltse. Tsaari-Venemaa omavalitsustasandi õiguste vähesuse tõttu ja omariikluse puudumise tingimustes kujunesid kodanikeühendused kultuuriliseks alternatiiviks võõrriiklikele struktuuridele, pakkudes eestlastele võimalust end omal maal igakülgset edendada ja rahvusena säilitada, ühtlasi valmistada ennast ette omariikluseks.⁴ Kahe ilmasõja vahelise Eesti Vabariigi avalikus elus olid erinevat laadi vabatahtlikud ühendused ühiskonna oluliseks ja lahutamatuks osaks, ehkki aastal 1934 jõustunud erakorraline seisukord küll pärssis ühenduste tegutsemisvabadust. Seevastu nõukogude võimu kehtestamise järel 1940. aastal keelustati peaaegu kõik vabatahtlikud kodanikeühendused. Kummatigi jäid nõukogude ajal tegutsema üksikud ühendused, mis keskendusid kultuuri-, spordi- jms tegevusele, mida kommunistlik võim võis lubada, aga mis liikmete organiseerumise vormi kaudu kandsid ikkagi edasi mõtet tavakodanike ühise algatuse võimalikkusest.⁵

1980-ndate aastate teist poolt jääb Eestis iseloomustama suundumine totalitaarsest ühiskonnast kodanikuühiskonna suunas, milles omas keskset osa Eesti Muinsuskaitse Seltsi fenomen, mis asutati 12. detsembril 1987 „vabatahtliku üldrahvaliku ja erakonnavälise mittetulundusühinguna“.⁶ Kuigi Eesti Muinsuskaitse Selts loodi peaaesjalikult eesmärgiga hoida kohalikku kultuuripärandit ning rahva ajaloomälu, siis liitus sellega kiiresti kümneid tuhandeid eestlasi, kelle sooviks oli taastada iseseisev Eesti Vabariik.

Inimeste omaalgatuslikke liikumisi ja vabatahtlikke ühendusi saab töö koostaja arvates oma eesmärgi poolest jagada kaheks:

- 1) kodanikualgatused millegi võimaldamiseks, toetamiseks ja edendamiseks;

---

³ Hinno, K., *Kolmas sektor arvupeeglis: küsitlus ja statistikaandmeid mittetulundusühenduste ja nendes osalejate kohta 2004 – 2007*, (Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus, 2009), lk 5.

⁴ *Eesti riik*, supra nota 2, lk 13.

⁵ Hinno, *Kolmas*, supra nota 3, lk 5.

⁶ Eesti Muinsuskaitse Selts, „Tutvustus“, <www.muinsuskaitse.ee> (20.11.2013).

2) kodanikeühendused millegi vältimiseks, tühistamiseks ja keelustamiseks.

Esimeste ehk n-ö toetusalgatuste hulka kuulub nt Rahvarinne, mis loodi 1988. aastal kui Rahvarinne perestroika toetuseks ja sellega sooviti kindlustada M. Gorbatšovi uutmispoliitikat NSVL-s ning mis kaasas Eestis kümneid tuhandeid inimesi.⁷ Toetusliikumistena võib käsitleda mitmesuguseid rahvakultuuriseltse, spordiklubisid, heategevusfonde nagu nt MTÜ Kuljus Klubi rahvatantsu harrastamiseks, MTÜ Klubi Tartu Maraton rahvaspordiürituste organiseerimiseks ja Sihtasutus Tallinna Lastehaigla Toetusfond ravivõimaluste paremaks finantseerimiseks.

Teist tüüpi liikumisi ehk vältimisalgatusi käivitavaks jõuks on kodanike aktiivne rahulolematuse kas juba olemasoleva olukorraga või alles kavandatavate muudatustega neile olulistes eluvaldkondades. Viimaste aastate Eesti elus on laiemat kõlapinda leidnud sellised kodanikeühendused nagu MTÜ Tuhala Looduskeskus (võitlus Tuhala-Nabala karstiaala säilitamise eest killustikukarjäärade ning raudteetrassi rajamise vältimiseks), MTÜ Pühajärve Haridusselts (vastasseis kohaliku kooli sulgemisele) ja MTÜ Eesti Interneti Kogukond (aktiivne selgitustöö Interneti vaba kasutamist piiravate seaduseelnõude ja eriti ACTA-seaduse ettevalmistamise peatamiseks). Arusaadavalt saab sama kodanikeühenduse tegevuses esineda üheaegselt nii toetus- kui vältimiseesmärged ning nende dominantsus võib ajas muutuda. MTÜ Eesti Interneti Kogukond osaleb pidevalt küberruumi kasutamist korrastavate seisukohtade väljatöötamises.

Kodanikuühiskonna ilminguks on nn kodanikuallumatus, mis avaldub kas era- või grupiviisilises protestis mingi konkreetse ebaõiglaseks peetava seaduse või määruse vastu ja mille väljundiks on selle ettekirjutuse avalik täitmatajätmine ja süstemaatiline eiramine. Nõnda toimides ja teisi sellele agiteerides näitavad kodanikeühenduste liikmed või toetajad oma meelsust ning juhivad avalikkuse tähelepanu väidetavale ebaõiglusele.

Riigist sõltumatute ühenduste ja organisatsioonide asutamise regulatsioon muutus Eestis 1989. aastal, kui ENSV Ülemnõukogu võttis vastu ühinemisvabaduse seaduse, millega sätestati nii parteide kui ka üldse valitsusväliste organisatsioonide loomine. Sellest ajast saadik on registreeritud vabatahtlike kodanikeühenduste arv järjest kasvanud ja hoogustunud on nende lisandumine alates 1990. aastate lõpust.⁸ Lisaks kolmanda sektori organisatsioonide ja nendes kaasatud liikmete arvu suurenemisele täieneb ühenduste omavaheline

---

⁷ Ruutsoo, R., „Rahvarinne: valguses ja varjus“, *Haridus* (2008), nr 5-6, 13 – 18, lk 15.

⁸ Hinno, *Kolmas*, supra nota 3, lk 5.

koostöövõrgustik. Viimaste aastate iseloomulikuks jooneks on kujunenud kõigi ühiskonnasektorite üha laienev koostöö ehk mittetulundussfääri hoogustuv ühistegevus riikliku sektori ning majandusringkondadega.⁹ Teatud eeskäijaks ja suunanäitajaks on siin olnud ungari-ameerika filantroobi G. Sorose loodud *Open Society Foundations* võrgustikku kuuluv Avatud Eesti Fond (asutatud 1990).¹⁰ Nii rahvusvahelisel kui kohalikul tasandil toimuvate tulevikuühiskonna arengute peamise mõjutajana nähakse järjest hoogustuvat kodanikutegevust ning sellega seotud kodanikualgatuslikku tegutsemistahet.

Mittetulundussektori organisatsioonide roll ja tähendus on avaldunud ühtlasi poliitiliste muutuste olukordades ja ühiskonna põhjalikel ümberkujundamisperioodidel nagu see toimus Ida- ja Kesk-Euroopa riikides 20. sajandi lõpukümnendil. Kolmanda sektori olulisemateks tegutsemisvaldkondadeks on kõikjal võitlus vaesuse vastu, toimimine poliitilise ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande parandamiseks ning vaba aja sisukate veetmisvõimaluste nimel.¹¹

Siiski on oluline, et kodanikuühiskond jääks riigist ja äriest olemuslikult sõltumatuks ühiskonnasfääriks, mille raames saavad üksikisikud ja rühmad teha koostööd selleks, et edendada enda huve ja väärtusi. Kodanikuühiskonna rolliks on ka tasakaalustada avaliku ja äriestri võimu ühiskonnas – mistõttu tarvitataksegi selle sfääri sünonüümina väljendit kolmas sektor ehk mittetulundussektor, mis kätkeb endas mittetulundusühendusi.¹² Avalikust võimust eristab neid väiksem bürokraatlik asjaajamiskorraldus; erinevalt äriestriest ei püüa nad oma tegevuskasumit maksimeerida, vaid järgivad ideelisi eesmärke ja orienteeruvad seejuures ühishuvile ja üldisele kasule.¹³

Ühiskond koosneb paljudest eriilmelistest sotsiaalsetest gruppidest, kes kõik esindavad erinevaid huvisid. Demokraatlikele põhimõtetele rajatud ühiskonnale on iseloomulik lahknevate huvide ja arvamuste avalik konkurents, samuti kompromisside otsimine, mis saab toimuda läbi asjaosaliste vaba koondumise, oma seisukohtade esitamise ja kaitsmise võimaluse.

---

⁹ Rikkmann, E., „Kolmas sektor: kelle ja mille jaoks“, *Riigikogu Toimetised* (2000), nr 2, 237 - 238, lk 237.

¹⁰ Avatud Eesti Fond, „Avatud Eesti Fondist“, <www.oef.org.ee/meist/avatud-est-fondist/> (20.11.2013).

¹¹ Zimmer, A., Priller, E., *Gemeinnützige Organisationen im gesellschaftlichen Wandel*, (Wiesbaden: GWV Fachverlage GmbH, 2007), lk 15.

¹² Lagerspetz, M., *Kodanikuühiskonna lühisõnastik*, (EMSL, 2007), lk 9-10.

¹³ Verhülsdonk und Partner GmbH, „Gemeinnützige Körperschaften. Wesentliche Problembereiche bei steuerbegünstigten Organisationen“ (2011), s 6, <http://www.verhuelsonk.de/pub/info/downloads/bro_koerperschaften.pdf> (20.03.2014).

Vabatahtlikkuse ja kodanikualgatuse alusel moodustunud kodanikeühendused ei taotle poliitilist võimu ega otsest majanduslikku tulu. Lisaks liikmete poolt makstud, kogutud või teenitud omavahenditele finantseerivad mittetulundusühendused end ka riigi poolt tehtud eraldistega avalike teenuste osutamiseks. Mittetulundusühendused peavad kasutama oma ressursse ökonoomselt vastavalt põhikirjas seatud eesmärkidele. Kuna kolmas sektor tegutseb peaaesjalikult kohalikul tasandil, on ta seetõttu hästi teadlik kodanike vajadustest. Mittetulundussektori üheks tegevussihiks on püüd avaldada riigile mõju läbi kodanike soovide teadvustamise. Otsuste langetamisel peaks avalik võim ehk siis kas riik või kohalik omavalitsus arvestama paljude oma piirkonna elanike ning nende ühenduste erihuvide ja eesmärkidega. Mittetulundussektori laiem ja põhimõttelisem ülesanne on toetada demokraatliku ühiskonna mitmekesisust ja sidusust läbi kodanike kaasatuse avaliku elu korraldamisse. Ajaloolisest kogemusest nähtub, et inimeste omaalgatuslikkuse aktiivsusel on ühiskonna arengule positiivne mõju.

Suurt osa kodanikualgatusest käivitab ja paneb liikuma esmajoones soov parandada elu kvaliteeti – keskkonda – olgu siis turvalisuse, mitmekesisuse, teabelise läbinähtavuse, juurdepääsetavuse vms osas. Kord juba rohkem või vähem avalikust huvist tõuget saanud kodanikuühiskonna kasutamise „keskseid paradokse on tõik, et selles on raske jänest sõita“. Kodanikuühiskonna hüvesid saab kasutada üksnes ise osaledes, neid ei saa kasutada ise osalemata, kaasa loomata ja arendamata; see on väärtus, mis tarvitades lisandub. See ei tähenda, et kodanikuühiskonna üksikuid osi ei ähvardaks vahel tõsiselt korporatiivistumine.¹⁴ Korporatiivsuse all mõistetakse teatud inimgrupi kapseldumist, kinniseks ja esoteeriliseks muutumist, kitsaste erahuvide esiplaanile seadmist ja liikmelisuse ranget eelisreglementeeritust. Sellisteks ühendusteks võib pidada nt mõningaid pool-salaorganisatsioone (illuminaatlus, massoonlus, rüütliordud, seisuse- või staatuseklubid, osad vilistlasseltsid jms). Korporatiivsus on harilikult vastandmõiste avatusele.

Mittetulundussektorisse kuuluvaid institutsioone tuntakse maailmas erineva nimetuse all, nagu valitsusvälised organisatsioonid, mittetulunduslikud organisatsioonid, vabatahtlikud organisatsioonid, heategevusorganisatsioonid, jne. Ka niisuguste ühenduste kogum kannab eri riikides mitmeid nimetusi: kolmas sektor, sõltumatu sektor, mittetulundussektor, vabatahtlik sektor, mitteriiklik sektor, heategevuslik sektor, kodanikuühiskond jpt.¹⁵ Suur hulk

---

¹⁴ Ruutsoo, R., „Kodanikeühiskond, kolmas sektor ja sotsiaalne kapital“, *Riigikogu toimetised* (2001), nr 3, 251 – 260, lk 254.

¹⁵ Lagerspetz, M., et al, *Tuntud ja tundmatu kodanikeühiskond* (Avatud Eesti fond Kirjastus „Kunst“ AS 2003), lk 23.

mittetulundusorganisatsioonid on tekkinud kindlast vajadusest eneseorganiseerimise järele, olgu nendeks siis huvigruppide esindamine (nt ametiühingud, tööandjaorganisatsioonid, rentnike esindused, elamuühistud, teenindusorganisatsioonid) või vabaajategevuste parem kavandamine ning korraldamine (hobi- ja spordiseltsid) või toetusrühmad haiguste ja sõltuvussprobleemide puhul. Sellesse kategooriasse kuuluvad ühendused on mitmekesised ning nende ammendav kirjeldamine pea võimatu. Organisatoorselt võib siin leida väga erinevaid kooslusi – alates privaatsetest mitteregistreeritud rühmadest kuni struktureeritud ja professionaalselt juhitud ühinguteni.¹⁶

Tervikliku ülevaate saamiseks mittetulundussektori laiast spektrist on rahvusvahelistes võrdlusuuringutes võetud kasutusele definitsioon, mis lähtub mittetulundussektori struktuurist ja keskendub vastavate ühingute tegevuse iseloomule.¹⁷

Selle definitsiooni järgi koosneb mittetulundussektor üksustest, mis on¹⁸:

- 1) organiseerunud – mingil moel institutsionaliseeritud (institutsionaliseerituse tunnuseks võib olla liikmete poolt vastu võetud ja ühistegevuse aluseks olev põhikiri, mõnes riigis nõutakse regulaarsete koosolekute korraldamist; täiesti mitteformaalseid kooslusi, juhuslike inimeste kogumeid mittetulundussektori osaks ei loeta);
- 2) kasumit mittejaotav – mittetulunduslikud ühendused ei tohi saadud/teenitud tulu jagada organisatsiooni asutajatele ega juhtorgani liikmetele (tulu võib küll saada ja teenida, kuid kasutada seda tuleb põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks ja esmajoones just see tunnus eristab mittetulundussektorit ärisektorist);
- 3) eraõiguslik/iseseisev – institutsionaalselt on sellised organisatsioonid valitsusest eraldiseisvad (mittetulunduslikud ühendused ei ole osa võimuaparaadist ning nende tegevus pole valitsuse poolt kontrollitav, kuid samas ei tähenda see nagu ei saaks mittetulunduslikud ühendused tihtipeale valitsuselt rahalist toetust ega seda, et nende juhtorganites pole ametnikke, samuti on mittetulundusühendused vastavalt õigusaktidele majandusaruandluskohustuslased);
- 4) organisatsioonide endi juhitud – mittetulundussfääri organisatsioonidel on õigus ja voli korraldada oma tegevust (mittetulunduslikel ühendustel on oma põhikirjalised

---

¹⁶ Kunz, J., „Strategiefindung von Non-Profit-Organisationen“, dissertation nr 3136, der Universität St.Gallen, Hochschule für Wirtschafts-, Rechts- und Sozialwissenschaften (HSG) (2006), s 15, <[http://www1.unisg.ch/www/edis.nsf/SysLkpByIdentifier/3136/\\$FILE/dis3136.pdf](http://www1.unisg.ch/www/edis.nsf/SysLkpByIdentifier/3136/$FILE/dis3136.pdf)> (20.03.2014).

¹⁷ Lepp, Ü., „Mittetulundussektori statistika hetkeseis“, *Riigikogu Toimetised* (2003), nr 8, 175-182, lk 177.

¹⁸ Salamon, L. M., Anheier, H. K., „*Defining the Nonprofit Sector: a Cross-national Analysis*“, (Manchester, New York: Manchester University Press, 1997). Refereeritud: Lepp, Ü., „Mittetulundussektori statistika hetkeseis“, *Riigikogu Toimetised* (2003), nr 8, 175-182, lk 177.

reeglid organisatsiooni juhtimiseks, nende tegevusele ja juhtimisele ei saa teha välispidiseid ettekirjutusi);

- 5) vabatahtlik – osalemine ühenduse tegevuses on mittekohustuslik ehk olemuslikul kohal on organisatsiooni liikmete vabatahtlik osalus kas organisatsiooni toimingutes või selle juhtimises (see ei välista võimalust, et enamik mittetulundusliku ühenduse tuludest tuleksid väljaspoolt vabatahtlikke annetusi (nt riiklikest, munitsipaal- või eraettevõtete eraldistest), samuti ei pea enamik töötajaid olema vabatahtlikud; oluline on mingigi vabatahtlikkuse osakaal, olgu selleks või tasuta töö organisatsiooni juhtorganisis).

Poliitikauuringute Keskuse Praxis ja Kodanikeühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskuse poolt läbiviidud uuringus on määratletud mittetulundussektori roll, mis väljendub järgmiste funktsioonide täitmisel¹⁹:

- 1) konkreetse huvigrupi ja selle liikmete toetamine ning oma huvide ja väärtuste eest seismine poliitikate kujundamisel (eestkoste, huvikaitse);
- 2) valdkondliku poliitika edendamine (kaasamine ja osalemine);
- 3) delegeeritud avalike teenuste osutamine;
- 4) kodanikualgatuse tugevdamine (kodanikuaktiivsus ja ettevõtlikkus, vabatahtlikkus, ühiskondlik teadlikkus);
- 5) finantsvahendite kogumine ja jagamine.

Samad ülesanded on 2012. aasta Maailma Majandusfoorumi aruandes, kus on rõhutatud mittetulundusühenduste poolt teostatava järelevalve ja ühiskonna läbipaistvuse loomise tähtsus.²⁰ Milline on aga mittetulundussektori roll üldisemalt kodanikukultuuri, „tsiviilkultuuri“ arengus – see küsimus ei mahu veel uurimuslikult hõlmatud probleemikäsitlusse. Arusaam kodanike ühiskonnast, mis rajaneb erihuviliste inimgruppide koostööl ja loob aluse vastastikusele usaldusele, vajab põhjalikumat (h)arutamist. Kolmas sektor ei ole pelgalt eluolu korraldamise ja majanduslike küsimuste lahendamise võimalus, vaid ühiselu norme, tõekspidamisi, tavasid, suhtlusviise, väärtusi jne tõhusalt mõjutav keskkond. Selleks, et suurendada ühiskonna sotsiaalset kapitali, mis tagaks ühishüvede kasvu, tuleb tõsta ühiskondlikku läbipaistvust (st info võrdset kättesaadavust ja ausa avaliku

---

¹⁹ Poliitikauuringute Keskus Praxis, Kodanikeühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskus, „Kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise analüüs (2006 - 2007). Poliitikasoovitused“ (2008), <www.siseministerium.ee/public/Lisa1_PoliitikasoovitusedP.pdf> (20.11.2013).

²⁰ World Economic Forum (2012), „The Future Role of Civil Society“ (2013), <www3.weforum.org/docs/WEF_FutureRoleCivilSociety_Report_2013.pdf> (15.03.2014).

konkurentsi kindlustamist), aga ka tõhusamalt toetada ühiskasulikku tegevust edendavate struktuuride teket (nt avalike fondide jms kaudu). Oht peitub selles, et kui mittetulundussektori arendamine ei too kaasa kodanikuühiskonna arengut üldisemas mõttes, siis võib mittetulundussektori demokraatiat toetav areng jääda näiliseks ja ajutiseks, kuna sotsiaalse kapitali vähenedes muutuvad sügavama tsiviilkultuurita võrgustikud kergesti altiks korruptsioonile ja käändusele.²¹

Järgides eesmärgina ühiskonna vaimse õhkkonna parandamist, siis jääb mittetulundussektor kodanikualgatuse struktuuris asendamatuks jõuks, mille abil ja kaudu kasvab ühiskonnaliikmete vastastikune usaldus, tõhustuvad koostöökogemused ning edeneb ühiskondlik dialoog. Mittetulundussfääri tugevnemine suurendab ühiskonna sotsiaalset kapitali.

Kokkuvõtvalt võib järeldada, et demokraatlikes riikides on mittetulundussektoril oluline roll elanikkonna ja võimutasandi vastastikuse mõju, tagasiside ja koostöö toimimises, mis viibki ühiskonna sotsiaalse kapitali kasvule. Ühiskond on seda efektiivsem, mida tõhusam ja parem on ühiskonnas vastastikune koostöö ning usaldus. Seega on kodanike igakülgsel omaalgatusele avatud ja selle suhtes usalduslikud riigid palju kõrgemalt arenenud kui kinnised, korporatiivsed ja totalitaarsed režiimid. Kodanikeühendustesse koondub elanikkonna aktiivsem osa, kes loob oma algatuste ja ideede elluviimise kaudu selliseid positiivseid väärtusi nagu usaldus, suhtlemisvalmidus, huvi ümbritseva vastu, vastutustunne, hoolivus, koostöökogemus jms. Üha suurem osa Eesti elanikkonnast väärtustab avatud ühiskonna mudelit, kus kodanikualgatusliku tegevuse toetamine ja selles osalemine aitab luua ühiskondlikku stabiilsust, ning suurendab ühiskonna eri sektorite vahelist usaldust ja tervikühiskonna sidusust.

1.2. Eesti mittetulundusühingute ja sihtasutuste maksukohustus

Mittetulundusühendused peavad järgima Eesti Vabariigis kehtivaid seadusi ja teisi õigusakte, mis reguleerivad ühenduste asutamist, tegevust, raamatupidamist, maksundust jms. Oma tegevusest annavad ühendused aru ja vastutavad nii asutajate ja liikmete, kui avalikkuse ees.

---

²¹ Ruutsoo, *Kodanikeühiskond, supra nota 14*, lk 259.

Registreeritud mittetulundusühendused jagunevad mittetulundusühinguteks (edaspidi MTÜ) ja sihtasutusteks (edaspidi SA). Kõik MTÜ-d ja SA-d kantakse registrisse. Registrit peavad maakohute registriosakonnad oma tööpiirkonnas asuvate MTÜ-de ja SA-de kohta. Ühistegevuseks leidub MTÜ-le alternatiiv, milleks on seltsing. Ühise eesmärgi saavutamiseks ei ole igas olukorras vajalik juriidilise isiku asutamine, kuid reguleerimaks tegevuses osalevate isikute omavahelisi ja nende suhteid kolmandate isikutega on võlaõigusseaduses kehtestatud seltsingulepingu instituut.²² Seltsinguid ei registreerita ning nende arv pole teada.²³

Mittetulundusühenduste tegevust reguleerivatest seadustest on olulisemad mittetulundusühingute seadus (edaspidi MTÜS) ja sihtasutuste seadus (edaspidi SAS), mis jõustusid oktoobris 1996, ning 2002. aasta detsembris vastu võetud "Eesti Kodanikuühiskonna Arengukontseptsioon" (edaspidi EKAK).²⁴ EKAK-i eesmärk on luua „koostööraamistik avalikule ja mittetulundussektorile, et arendada ja viia ellu avalikke poliitikaid ning tagada kodanikuühiskonna areng“.²⁵ EKAK-i rakendamise lähima aja prioriteediks on mittetulundussektori ja selle jätkusuutlikkuseks vajalike tingimuste kaardistamine ning mittetulundusühenduste klassifitseerimise süsteemi väljatöötamine ja statistika korrastamine.²⁶

MTÜ vastavalt MTÜS-ile on isikute vabatahtlik ühendus, mille põhitegevuseks või eesmärgiks ei või olla majandustegevuse kaudu tulu saamine.²⁷ MTÜ tegevus ja struktuur põhineb põhikirjal, mis sätestab ühingu eesmärgi, liikmete õigused ja kohustused, osakondade olemasolu, üldkoosolekute korra, juhatuse liikmete arvu ja vara jaotuse ühingu lõpetamise korral (MTÜS § 7). Seadus kehtestab üldreeglid MTÜ struktuuri ja toimimise kohta. Ühingul on kindel liikmeskond, liikmeid peab olema vähemalt kaks (MTÜS § 12). Kõrgeimaks organiks on liikmete üldkoosolek (MTÜS § 18), mis määrab ühingu juhtivad ja esindavad juhatuse liikmed. Üldkoosoleku ülesandeid võib põhikirjaga määratud ulatuses täita ka volinike koosolek, mille koostamisel on kõigil liikmetel valimisõigus (MTÜS § 25). Lisaks võivad MTÜ-l olla osakonnad, millel puudub eraldi juriidilise isiku staatus (MTÜS § 33).

---

²² Võlaõigusseadus, 26.09.2001, jõustunud 01.07.2002 – RT I 2001, 81, 487...RT I, 29.11.2013, 4 § 580 lg 1.

²³ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, „Mis on kodanikuühiskond?“ (2013), <www.ngo.ee/kodanikuühiskond> (20.04.2013).

²⁴ Hinno, *Kolmas, supra nota* 3, lk 5.

²⁵ Rammo, A., *Vabaihenduste arengust Eestis: ülevaade 2005*, (Illoprint 2005), lk 72.

²⁶ Lepp, *Mittetulundussektori, supra nota* 17, lk 177.

²⁷ Mittetulundusühingute seadus, 06.06.1996, jõustunud 19.12.2012 – RT I 1996, 42, 811 ... RT I, 18.12.2012, 30 § 1.

Kodanikeühenduste hulka, lisaks MTÜ-dele arvatakse ka SA-d, nii sisalduvad SA-d näiteks EKAK-i kodanikeühenduste definitsioonis. SA-de olulisemad tegevusvaldkonnad on ühiskonnaareng, tervishoid ja sotsiaalteenused, samas kui MTÜ-dele on tüüpilisemad sport, kultuur ja sotsiaalsete rühmade esindamine (huvikaitse).²⁸ SA on vastavalt SAS-ile eraõiguslik juriidiline isik, millel ei ole liikmeid ning mis on loodud vara valitsemiseks ja kasutamiseks põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks.²⁹ Oluline erinevus MTÜ-st esineb siin liikmete puudumises, mis iseenesest tingib teistsugused tegevusprintsüübid ning seab kahtluse alla SA puhul valitsusvälise organisatsiooni termini kasutamise. Samuti keskendub SA vara valitsemisele, mis MTÜ puhul ei ole põhitegevuseks. Kui aga lähtuda kodanikualgatuslikest põhimõtetest, võib teatud kodanike grupi või konkreetse ühiskondliku probleemi lahendamise eest seisev sihtasutus olla organisatsioonidega võrdväärne kaasamise subjekt, kuna omab samuti eriteadmisi antud valdkonnast. Õiguslikus mõttes on SA „[...] juriidiline kehand selle eesmärgi saavutamiseks, mida asutajad on silmas pidanud,“³⁰ selle asutajateks on füüsilised või juriidilised isikud, kes annavad SA käsutusse teatud vara, ise hiljem taandudes. SA asutamine võib toimuda ka testamendi alusel (SAS § 7). SA organiteks on juhatus, mis korraldab igapäevast tegevust (SAS § 17-23) ning kolmeliikmeline nõukogu, mis kavandab sihtasutuse tegevust ja juhtimist ning teostab järelevalvet (SAS § 24-32).

Seadusest tulenevad mittetulundusorganisatsioonidele konkreetset reeglid ülesehituseks, mis on tähtis tegevuse läbipaistvuse ning usaldusväarsuse saavutamiseks nii riiklike institutsioonide kui avalikkuse ees.

Enamik Eesti SA-si on toetuste otsijad, mitte toetuste jagajad. See tuleneb kodumaise erakapitali vähesusest ning ettevõtjate tulumaksu kaotamisest, mistõttu ei ole annetuste maksuvabastus ettevõtja jaoks oluline. Selle asemel, et korraldada toetuste jagamist, on enamik SA-si asutatud selleks, et koguda raha mõne kindla eesmärgi jaoks. Enamikul juhtudel võib Eesti SA-si seega pidada administreerivateks SA-deks, mis tähendab, et SA-d on mingi tegevuse rahalise külje administreerimiseks loodud ühendused, millel põhikapitali kas ei ole või see on väike. Selliste SA-de sisuline erinevus MTÜ-dest ei ole selge. Sama kehtib nn kogukondlike SA-de kohta, mis töötavad konkreetse huvirühma jaoks, st geograafiliselt või

---

²⁸ Rammo, *Vabaiühenduste, supra nota 25*, lk 66.

²⁹ Sihtasutuste seadus, 15.11.1995, jõustunud 19.12.2012 – RT I 1195, 92, 1604 ... RT I, 18.12.2012, 32 § 1.

³⁰ Merusk, K., ja teised, *Kodanikuiühenduste seadusandlike küsimuste analüüs*, (Tartu ülikooli kirjastus, 2004), lk 17.

muul viisil määratletud kogukonna hüvanguks.³¹

Raamatupidamise korraldamisel lähtuvad mittetulundusühendused eelkõige raamatupidamise seadusest (edaspidi RPS) ja raamatupidamise toimkonna juhenditest (edaspidi RTJ), mille seas on RTJ 14 „Mittetulundusühendused ja sihtasutused“. Aastaruannete koostamise, kinnitamise ja auditeerimise protseduuri teostamisel tuleb arvestada, et lisaks RPS-i nõuetele tuleb järgida MTÜ või SA seaduste erisätteid (MTÜS § 36 ja § 36', SAS § 34 ja § 34'). Mittetulundusorganisatsioonide kohta käiv seaduslik regulatsioon ei erine teistele juriidilistele isikutele kohaldatavatest regulatsioonidest, kehtib sama aruandluskord, kõik tegevusega seotud maksud tuleb deklareerida ja tasuda samasuguselt, üldistel põhimõtetel kehtib ravikindlustus. Tuleb järgida tulu-, sotsiaal-, käibemaksu-, ravikindlustuse-, töötuskindlustuse- ja kogumispensionide seaduste sätteid.

Raamatupidamise aluseks on raamatupidamise sise-eeskiri,³² mis peab olema kinnitatud MTÜ juhatause ja SA nõukogu poolt. Üldine kohustus on pidada arvestust, dokumenteerida kõik majandustehingud, kirjendada algdokumentide alusel kõiki oma majandustehinguid raamatupidamisregistrites, koostada ja esitada majandusaasta aruanded, säilitada raamatupidamisdokumente seitse aastat. Raamatupidamist peetakse tekkepõhiselt, s.t. majandustehinguid kajastatakse nende toimumise hetke seisuga ning sõltumata sellest, kas raha tehingutelt on laekunud või tasutud.³³

MTÜ eesmärgiks või põhitegevuseks ei tohi olla majandustegevuse kaudu tulu saamine, aga tulu teenida võib, näiteks teenuste või toodete müügist. SA on reeglina loodudki vara valdamiseks ja kasutamiseks, sh selle kasvatamiseks, nii et tulu teenimine on seal MTÜ-st loomuomasem. Kasum tuleb kajastada aruannetes ja seda ei saa äriühingutele sarnaselt omanikele jaotada, vaid see tuleb kasutada põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks. Näiteks sotsiaalne ettevõtlus seisneb selles, et põhilise osa tulust teenitakse ise, aga eesmärk pole ettevõtlusega tulu saamine, vaid teatud missiooni täitmine või probleemi lahendamine ühiskonnas.³⁴

Majandustegevusega seotud ühingus sooritatava palgatöö puhul eksisteerib alati oht, et äritegevuse käibe eesmärk hakkab domineerima üldkasulike toimingute ulatuse või muude

---

³¹ Koppel, Ü., „Mittetulundussektori sihtasutuse strateegilise juhtimise süsteemi loomine“, magistritöö, Tartu Ülikooli Filosoofiateaduskond (2005), lk 42.

³² Raamatupidamise seadus, 20.11.2002, jõustunud 01.01.2003 – RT I 2002, 102, 600 ... RT I, 13.03.2014, 50 § 11.

³³ *Raamatupidamine ja maksud mittetulundusühingutele ja sihtasutustele*, (Ecoprint, 2012), lk 2.

³⁴ *Ibid*, lk 3.

maksusoodustuslike tegevuste osa üle. Oht peitub olukorras, kus äritegevust hakatakse eelistama mittetulundusvaldkonnale sedavõrd, et tekkiv ebavõrdne jaotus hakkab üldkasulikku tegevust tuntavalt ohustama ja kahjustama. Taolise ohu vältimiseks on soovitatav viia kasvav äriine tegevus üle eraldi ettevõttesse. Nõnda ei pääse mittetulundusorganisatsiooni otsesed tulumajanduslikud tegevused vähemalt formaalses mõttes esiplaanile.³⁵

MTÜ-dele ei ole audiitorkontroll kohustuslik, kuid oma tegevuse kontrollimiseks ja tõhusaks muutmiseks on soovitatav sisse viia põhikirja sisekontrolli ehk revisjoni vajadus. Juhatus peab võimaldama revidendile või revisjonikomisjonile ligipääsu kõigile MTÜ dokumentidele.

SA-le on auditeerimine kohustuslik juhul kui³⁶:

- 1) SA asutajaks on riik, kohalik omavalitsus, avalik-õiguslik juriidiline isik, erakond või äriühing, milles on riigil vähemalt otsustusõigus riigivaraseaduse tähenduses;
- 2) SA on asutatud testamendi alusel;
- 3) audiitorkontrolli kohustus tuleneb põhikirjast või nõukogu otsusest;
- 4) raamatupidamise aruandes toodud aruandeaasta näitajatest vähemalt kaks ületavad järgneva tingimusi:
  - müügitulu või tulu 2 000 000 eurot;
  - varad bilansipäeva seisuga kokku 1 000 000 eurot;
  - keskmine töötajate arv 30 inimest;
- 5) raamatupidamise aruandes toodud aruandeaasta näitajatest vähemalt üks ületab järgneva tingimusi:
  - müügitulu või tulu 6 000 000 eurot;
  - varad bilansipäeva seisuga 3 000 000 eurot;
  - keskmine töötajate arv 90 inimest.

Mittetulundusühenduste maksustamise üldreeglid on samased äriühingute ja teiste juriidiliste isikute maksustamise reeglitega. Ühenduste iseloomust tulenevalt on maksuseadustega kehtestatud mõned soodsamat maksustamist võimaldavad erandid, seda nii füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt MTÜ-le või SA-le tehtud kingituste ja annetuste kui ka MTÜ ja SA enda teatavate samalaadsete väljamaksete puhul.

---

³⁵ Verhülsdonk und Partner GmbH, *Gemeinnützige*, supra nota 13.

³⁶ Audiitortegevuse seadus, jõustunud 27.01.2010, 08.03.2010 - RT I 2010, 9, 41 ... RT I 23.12.2013, 16 § 91.

Tunnistades mittetulundussektorit kui ühiskondlikku sfääri, mis paigutub riigi, äriettevõtluse ja eraelulise valdkonna „vahele“ ja mis erineb oma koosluste spetsiifilise toimimisloogika poolest riigist ning äriettevõtlusest, tõstatub küsimus selle sfääri puhul kasutatavast erilisest maksustamisloogikast eriti põhjendatult. Vastav maksukorraldus lähtub „solidaarsusest“ ehk ühiskondlikult „mõttekast toetusest“. Kui riigisektoris on maksustamise aluseks „hierarhia“ ja „võimu“ toimimisloogika, siis turumajanduse/äriettevõtluse sektoris põhineb tegevus „konkurentsil“ või „kaubanduslikul vahetusel“. Seevastu mittetulundussektoris tegutsetakse „solidaarsuse“ kui vastastikuse altruistliku abistamiseesmärgi alusel, mis on teistsugune „mõtestatus“ ja annab seetõttu põhjuse lähtuda maksustamisloogikas sotsiaalse mõtte, ühise mõtte ja ka entusiasmi õilsatest väärtustest.³⁷

MTÜ-del ja SA-del tuleb esitada tulu- ja sotsiaalmaksu ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustuse maksete deklaratsioon (edaspidi TSD) ainult siis, kui on toimunud tehingud, mida tuleb deklareerida. Juhul, kui ühendus on käibemaksukohustuslane, siis tuleb TSD esitada isegi kui väljamaksed puuduvad.

Erisoodustused on töötajatele antud hüved või nende heaks tehtud kulutused, mis ei kuulu töötasu alla, kuid mida antakse töötaja isiklikes huvides ja käsitletakse rahaliselt hinnatava soodustusena.³⁸ Sellised hüved kuuluvad maksustamisele. Näiteks tööandja auto soodsalt või tasuta kasutamine või eluasemekulude tasumine või oma töötajate toitlustamine ning üle piirmäärade päevarahade tasumine jms. Tulumaksuga maksustatakse erisoodustused, juriidilise isiku poolt tehtud annetused, kingitused ja vastuvõtukulud (kulutused külaliste majutamisele, toitlustamisele, kultuurilisele teenindamisele ja transpordile), ettevõtlusega mitteseotud kulud ja kõik väljamaksed töötasudelt³⁹. Ettevõtte enda teenitud tuludelt, samuti annetustelt ning nn projektirahadelt tulumaksu tasuma ei pea, sest Eestis puudub ettevõtja kasumilt tulumaksukohustus.

Tulumaksusoodustus tähendab seda, et valitsuse tulumaksusoodustusega MTÜ-de ja SA-de nimekirja kantud ühendused saavad teha maksuvabalt nn vastuvõtukulusid (külaliste majutusele, toitlustusele, meelelahutusele ja transpordile), aga ka noorte- ja projektilaagrite ning spordivõistluste meenetele kuni 32 euro ulatuses osaleja kohta ja toimetulekuabile.⁴⁰

---

³⁷ Zimmer, *Gemeinnützige*, supra nota 11, lk 16.

³⁸ OÜ Eutelor kaebus Maksu- ja Tolliameti Põhja maksu- ja tollikeskuse 29. veebruari 2008. a maksuotsuse nr 12-5/168 ja 30. jaanuari 2009. a intressinõude nr 13-3/4213 tühistamiseks, kohtuasi nr 3-3-1-54-12, Riigikohtu halduskollegium, kohtuotsus, 19.12.2012, lõik 13.

³⁹ Raamatupidamine, supra nota 33, lk 5.

⁴⁰ Tulumaksuseadus, 15.12.1999, jõustunud 01.01.2000 – RT I 1999, 101, 903 ... RT I, 23.12.2013, 23 § 49.

Peale selle saavad nimekirja kantud isikud anda maksuvabalt stipendiume õppe- ja teadustöökse ning loome- ja sporditegevuseks.⁴¹

Ettevõtjatel on tulumaksusoodustusega isikute nimekirja kantud isikutele maksuvabalt annetamise piirmäär kas 3% jooksva kalendriaasta tehtud sotsiaalmaksuga maksustavate väljamaksete summast või 10% eelmise majandusaasta kasumist. Korruga saab kasutada vaid ühte piirmäära.⁴² Kui tehtud kingitused ja annetused aasta kokkuvõttes neid piirmäärasid ületavad, maksustatakse piirmäära ületav osa tulumaksuga, mille määr on 21/79. Erasisikutel on igal aastal võimalik maksustatavast tulust maha arvata kuni 5% kingituste ja rahaliste annetuste arvelt, mis on tehtud avalikes huvides tegutsevale ühendusele.⁴³ Annetusi võib teha ka ühendustele, mis ei kuulu tulumaksusoodustusega MTÜ-de ja SA-de nimekirja, kuid sel juhul erasisikutele tulumaksusoodustus ei rakendu.

Mittetulundusühendustele on kasulikum majandustehinguid teostada käibemaksuta. Kui ühenduse maksustav käibe, välja arvatud kaubaimport, ületab kalendriaasta algusest arvates 16 000 eurot, on ta kohustatud end registreerima käibemaksukohustuslaseks. Käibemaksukohustuslased peavad deklareerima eelmise kuu ettevõtlustulu (käibe) ja ettevõtlusega seotud kulude sisendkäibemaksu summa 20. kuupäevaks. Sotsiaalset laadi teenusena ei maksustata käibemaksuga teenust, mida MTÜ tasuta või liikmemaksu eest osutab oma liikmetele, ning spordivahendite või spordirajatise kasutamise teenus, mida MTÜ või SA osutab füüsilisele isikule.⁴⁴

TMIN-i kantud MTÜ-d ja SA-d peavad esitama MTA-le saadud kingituste ja annetuste deklaratsiooni (INF 4) ning kingituste ja annetuste ning muude tulude kasutamise deklaratsiooni (INF 9). TMIN-i koostamise ja ühingu nimekirja kandmise korda käsitletakse lõputöö teise osa esimeses alapeatükis.

MTÜ-de ja SA-de maksukäitumist jälgib MTA. Majandusaasta aruanded esitatakse Ettevõtjaportaalis MTÜ-de ja SA-de registrile, kes need oma kodulehe www.rik.ee kaudu avalikuks teeb. Samuti on need leitavad äriregistri keskkonnast. Majandusaasta aruandesse kuulub tegevusaruanne, milles on MTÜ või SA majandusaasta oluliste sündmuste tekstilised kirjeldused, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, ning raamatupidamise aastaaruanne, mis annab täpse ülevaate MTÜ või SA finantsseisundist. Raamatupidamise

---

⁴¹ *Tulumaksuseadus, supra nota 40, § 19 lg 3 p 5.*

⁴² *Ibid, § 49.*

⁴³ *Ibid, § 27.*

⁴⁴ Käibemaksuseadus, 10.12.2003, jõustunud 01.05.2004 – RT I 2003, 82, 554 ... RT I, 18.02.2014, 11 § 16.

aastaaruanne koosneb bilansist, tulude-kulude aruandest, rahavoogude aruandest, netovara muutuste aruandest ja lisadest.⁴⁵ Majandusaasta aruande kinnitamiseks on vaja juhatuse kinnitust, revisjoni või audiitorkontrolli arvamust ning üldkoosoleku kinnitust. Kõik juhatuse liikmed allkirjastavad kinnitatud majandusaasta aruande.

Aruandluse kohustuse eest vastutab juhatus. Juhatuse liikmetel on solidaarne vastutus ja seoses sellega, et MTÜ-del ega SA-del ei ole omanikke ja mõnikord ka vara, siis vastutab iga juhatuse liige kogu oma varaga kolleegide tehtud vigade eest (MTÜS § 11 või SAS § 13). Seetõttu isegi kui juhatuse liikmed ei saa tasu töö eest, on mõistlik sõlmida nendega õigusi ja kohustusi määravad lepingud.

Kui aastaaruanne, nõutavad deklaratsioonid või maksud ei ole õigeaks ajaks esitatud või täidetud, siis registripidaja esitab registrist kustutamise hoiatuse ja annab uue tähtaja majandusaruande esitamiseks. Juhul kui tähtaja möödudes aruannet ei ole esitatud, võib registripidaja vastavalt MTÜS § 36¹ ja SAS 34¹ mittetulundusühingu või sihtasutuse registrist kustutada. Aruandluse koostamisel on oluline tagada selgus ja informatiivsus, kuna sellest võib sõltuda võimalike annetajate usaldus ja heldus.

Kokkuvõtvalt on mittetulundusühenduste tegevust reguleerivatest seadustest olulisemad MTÜS ja SAS, ning EKAK, mille mõtteks on moodustada avalikule ja mittetulundussektorile koostööraamistik, et arendada ja kehtestada avalikke poliitikaid ning tõhustada kodanikuühiskonna areng. Mittetulundusühenduste maksustamise üldreeglid on samased äriühingute ja teiste juriidiliste isikute maksustamise reeglitega. Ühenduste iseloomust tulenevalt on maksuseadustega kehtestatud maksusoodustused. Raamatupidamise korraldamisel lähtub MTÜ ja SA eelkõige RPS-ist ja RTJ-ist. Mittetulundusühenduste majandustegevuse kasum tuleb kajastada aruannetes ning seda ei saa äriühingutele sarnaselt omanikele jaotada, vaid see tuleb kasutada põhikirjaliste eesmärkide realiseerimiseks. Ühenduste ettevõtluse eesmärgiks on määratud probleemi lahendamine või konkreetse missiooni täitmine ühiskonnas.

---

⁴⁵ Raamatupidamise seadus, *supra nota* 32, § 15.

2. STIPENDIUMID MITTETULUNDUSSEKTORIS

2.1. TMIN nimekirja kuuluvate isikute stipendiumide maksmine

TMIN-i kuulumine on põhiliselt seotud annetajatele suunatud maksusoodustustega, kuigi toob mõningaid erinevusi mittetulundusühenduste poolt tehtud väljamaksete maksustamisel. Selline soodustus mõjub annetuse saajale, sest annetaja teeb meelsamini annetusi, mida saab teha tulumaksuvabalt.

Vastavalt Ministrite Komitee soovitusel CM/Rec(2007)14 osalisriikidele valitsusväliste ühenduste õigusliku staatuse kohta Euroopas, õiguslik ja fiskaalne raamistik, kohaldatav valitsusväliste ühenduste suhtes, peab toetama nende asutamist ja tegevuse jätkusuutlikkust.⁴⁶ Sama dokumendi alusel valitsusvälised organisatsioonid peaksid saama abi oma ülesannete täitmiseks riikliku rahastamise ning erinevate maksuvabastuste kaudu.⁴⁷ Heategevus ja maksusoodustused on ühtsed nagu Antiik-Kreeka ja punane vein, kusjuures sealt ja Rooma impeeriumist esimesed maksuerandite näited pärinevadki. Üldistatult väidetakse, et maksusoodustused ei pane inimesi annetama, vaid aitavad rohkem annetada. Tänapäeval on teatud maksusoodustused annetustele enamikus arenenud riikides, kus lihtsamad, kus keerulisemad, aga erinevalt muudest riigipoolsetest rahastamise viisidest laseb vaid maksusoodustus kodanikel endil üksiti riigi panust suunata (riik lisab maksusoodustuste kaudu igale Eestis deklareeritud annetusele omalt poolt ühe kolmandiku).⁴⁸

Eesti maksupoliitika soosib annetuste ja kingituste tegemist avalikes huvides tegutsevatele kasumitaotluseta organisatsioonidele, kes on kantud valitsuse tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirja. Selleks, et saada tulumaksusoodustust, tuleb kas 15. jaanuariks või 15. juuliks esitada MTA-le taotlusvormi TMIN (usuühendustel TMIN-K) koos asutamislepingu

---

⁴⁶ Council of Europe, „Recommendation CM/Rec(2007)14 of the Committee of Ministers to member states on the legal status of non-governmental organisations in Europe“ (2007), p.8, <<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=119460>> (19.03.2014).

⁴⁷ *Ibid*, p.57.

⁴⁸ Rammo, A., *Kuidas koguda annetusi ja hoida toetajaid?*, (Ecoprint 2011), lk 32.

kinnitatud koopiaga. Nimekirja muudetakse Vabariigi Valitsuse korraldusega taotlustähtajale järgnevast 1. juulist või 1. jaanuarist, seega kogu tsüklil toimub kaks korda aastas.⁴⁹

Nimekirja kantakse ühendus vastavalt tulumaksuseadusele (edaspidi TuMS) siis, kui⁵⁰:

- 1) ühendus tegutseb avalikes huvides;
- 2) ühendus on heategevuslik, mis tähendab, et pakub toetatavale sihtrühmale teenust või kaupa peamiselt tasuta või muul kasumit mittetaotleval viisil või maksab kuuluvatele sihtrühma isikutele toetust;
- 3) ühendus ei jaga oma tulu või vara ega anna rahaliselt hinnatavaid soodustusi ja materiaalselt abi oma asutajale, liikmele, juhtimis- või kontrollorgani liikmele, temale annetusi teinud isikule või sellise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmele ega eelkirjeldatud isikutega seotud isikutele;
- 4) ühenduse lõpetamise korral antakse pärast võlausaldajate nõuete rahuldamist alles jäänud vara üle tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirja kantud ühingule või avalik-õiguslikule juriidilisele isikule;
- 5) ühenduse halduskulud vastavad tema põhikirjalistele eesmärkidele ja tegevuse iseloomule;
- 6) ühenduse töötajale ja juhtimis- või kontrollorgani liikmele (TuMS § 9) makstav tasu ei ületa samasuguse töö eest ettevõtluses harilikult makstavat tasu.

Kui organisatsioon on tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirjas, on talle kohustuslik deklaratsioon INF 9 „Kingituste ja annetuste ning muude tulude kasutamise deklaratsioon“, mis on kehtestatud TuMS § 57¹ lõike 3 alusel. Deklaratsioonil kajastab TuMS § 11 lõikes 1 sätestatud TMIN-i kantud MTÜ, SA ja usuline ühendus kalendriaastal saadud (laekunud) kingitused ja annetused (edaspidi annetused) ning muud tulud rahalises väärtuses ning nende kasutamise aruandeaastal. Deklaratsioon esitatakse olenemata sellest, kas aruandeaastal tulusid või kulusid on olnud. Deklaratsioon esitatakse MTA-le kalendriaastale järgneva aasta 1. juuliks.⁵¹ Saadud isikustatud annetused tuleb samuti MTA-le teada anda INF 4

---

⁴⁹ Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu, ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord ning asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, samuti liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord. Vabariigi Valitsuse 22.12.2006 määrus nr 279, jõustunud 01.01.2011 – RT I, 28.12.2010, 3 ... RT I, 28.12.2010, 12 § 3, § 4.

⁵⁰ Tulumaksuseadus, *supra nota* 40, §11 lg 2.

⁵¹ Maksu- ja Tolliamet, „Deklaratsiooni INF 9. esitamisest“ (2012), <www.emta.ee/index.php?id=21292> (05.11.2013).

deklaratsioonil „Saadud kingituste ja annetuste deklaratsioon“ kalendriaastale järgneva aasta 1. veebruariks.

10. mail 2013 pöördus MTA Rahandusministeeriumi ja Kultuuriministeeriumi poole kirjaga stipendiumide maksustamisest, andes teada, et analüüsides TMIN nimekirja kuuluvate isikute andmeid tekkis kahtlus, et maksuvabade stipendiumide nime all makstakse tegelikult tasu töö eest ning stipendiumilepingu asemel on faktiliselt tegemist töölepinguga. Selline praktika on laialt levinud mittetulundussektoris ning ühelt poolt on tegemist suurte maksukahju summadega, teisalt ebavõrdse konkurentsiga nende suhtes, kes maksavad makse õigesti.⁵²

Vastavalt TuMS § 19 lg 2 kuuluvad isikule makstavad stipendiumid maksustamisele. Seaduse või riigieelarvest makstavaid stipendiume tulumaksuga ei maksustata (TuMS § 19 lg 3). Samuti vastavalt TuMS § 19 lg 5 ei maksustata õppe- ja teadustööks ning loominguliseks ja sporditegevuseks antavaid stipendiume, mis vastavad Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud tingimustele.⁵³ Tulumaksuvabastuse saamiseks peab stipendiumi maksmine olema TMIN-i kantud ühendusele põhikirjaliseks tegevuseks ning stipendiumi taotlemine ja määramine peab toimuma avaliku konkursi teel. Informatsiooni avaliku konkursi kohta tuleb avaldada üleriigilise levikuga päevalehes või vähemalt ühes kohalikus ajalehes või ühenduse veebilehel. Juhul, kui konkursist teavitatakse ainult veebilehel, siis stipendiumi saaja peab maksuhalduri nõudmisel esitama väljatrüki vastava teabe kohta.

Lõputöös on uuritud TMIN-is olevate ühenduste poolt 2012. aastal füüsilistele isikutele makstud stipendiume deklaratsiooni INF 9 alusel. MTA kodulehel on avalikustatud tulumaksusoodustusega ühenduste nimekiri ning on võimalik tutvuda ühenduste poolt e-maksuametis esitatud deklaratsiooni vormi INF 9 andmetega. Analüüsitud on TMIN-i seisuga 7 november 2013. Töö kirjutamise ajaks ei ole 2013. aasta andmed veel esitatud, kuna nende esitamise tähtaeg on 1.juulil 2014. Mittetulundusühenduste püsimine TMIN-is ja deklaratsiooni INF 9 esitamine kajastub lisas 1, mis on autori poolt koostatud TMIN koondnimekirja⁵⁴ ja INF 9⁵⁵ alusel.

---

⁵² Eesti Maksuameti Liit, *supra nota 1*, lk 18.

⁵³ Õppe- ja teadustööks ning loominguliseks ja sporditegevuseks antavate stipendiumide tulumaksust vabastamise tingimused. Vabariigi Valitsuse 20.06.2000 määrus nr 196, jõustunud 01.07.2000 – RT I, 2000, 49, 312 ... RT I, 28.12.2010, 13 § 3 p 3, § 4.

⁵⁴ Maksu ja Tolliamet, „Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuluste ühenduste koondnimekiri“ (01.07.2013), <www.emta.ee/index.php?id=1364> (07.11.2013).

⁵⁵ Maksu- ja Tolliamet, „Kingituste ja annetuste ning muude tulude kasutamise deklaratsioon (INF 9)“ (2012), <<https://apps.emta.ee/e-service/doc/a0011.xsql>> (07.11.2013).

Lisast 1 nähtub, et TMIN-is seisuga 1 juuli 2013 oli 2252 ühendust, sh 1683 MTÜ-d ja SA-d ning 569 usulist ühendust, kusjuures 104 ühendust oli kantud nimekirja 2013. aastal, ning nad ei pidanud esitama 2012. aasta eest deklaratsiooni INF 9. Seisuga 7 november 2013 esitasid INF 9 deklaratsiooni 1862 ühendust, sh 1416 MTÜ-d ja SA-d ning 446 usulist ühendust. Esitamata jäid 286 ühenduse deklaratsioonid, ehk 13,3% ühendustest ei esitanud õigeaegselt INF 9 deklaratsiooni, millega rikkusid informatsioonikohustust.⁵⁶ Nimekirjas püsivad isikud, kes ei ole esitanud INF 9 deklaratsioone üle kahe aasta. MTA maksude osakonna juhataja Evelyn Liivamägi (edaspidi Liivamägi) vastates ekspertintervjuu küsimustele selgitas, et nende ühingutele on antud teatud aeg, protseduur on pikk (Liivamägile esitatud küsimused on esitatud lisas 2).⁵⁷ Kõige pealt tuleb teha korraldus, et ühingud esitaksid oma deklaratsioonid, ja kui nad ei esita, siis tuleb küsida asjatundjate komisjonilt luba hoiatuse tegemiseks nimekirjast kustutamise kohta. Kui komisjon on loa andnud, siis MTA võib teha hoiatuse. See protsess võtab aega, kuid sellega MTA iga aasta tegeleb. Kes kohustusi ei täida, need kustutatakse nimekirjast. Kaks korda aastas 1. jaanuaril ja 1. juulil on see aeg, kui toimub nimekirja kandmine ja nimekirjast kustutamine.

Lisast 1 nähtub, et 38 ühendust esitasid arvandmeteta deklaratsioonid. Liivamägi sõnul tähendab see, et nendel ühingutel ei ole sellel aastal tegevust olnud. Kui ühing pikalt ei tegutse, siis kustutatakse ta nimekirjast, kuna heategevuslikku või avalikes huvides tegevust ei toimu. Kuna nimekirjas on isikuid üle 2000, siis teostatakse kontrolli riskianalüüsi alusel, kontrollides kõigepealt suurema maksuriskiga ühendusi. Neid, kes ei tegutse, kustutatakse nimekirjast regulaarselt.

Stipendiumid ja toetused, mis on tehtud saadud kingituste ja annetuste arvel on kajastatud deklaratsiooni INF 9 real 11; real 11.1 on märgitud füüsilistele isikutele makstud stipendiumid ja real 11.2 füüsilistest isikutest stipendiumide saajate arv. Muu tulu arvelt makstud stipendiumid on kajastatud ridadel 21 – 21.2. Deklaratsioonide INF 9 analüüsimisel selgus, et nendest mittetulundusühendustest, kes täitsid oma informatsioonikohustust 2012. aastal, maksid stipendiume 266 MTÜ-d ja SA-d ning 3 usulist ühendust. Stipendiumide maksjate nimekiri on esitatud lisas 3. Lisa 3 on koostatud ühenduste poolt 2012. aasta eest esitatud INF 9 põhjal. Lisast 1 nähtub, et osa ühendustest ei ole INF 9 täitnud nõutavas mahus ning seetõttu ühenduste poolt täitmata lahtrites on küsimärgid. Selliseid ühendusi stipendiumide maksjate hulgas on 58, ehk 21,8%. See tähendab et 21,8% deklaratsioonidest ei

---

⁵⁶ Tulumaksuseadus, *supra nota* 40, § 57¹ lg 6.

⁵⁷ Liivamägi, E., Ekspertintervjuu (2014), autori valduses.

ole mingil põhjusel täidetud korrektset, mis võib osutada sellele, et ühendustel on probleeme professionaalse raamatupidamisteenuse kättesaadavusega.

Lisas 3 esitatud andmetest selgub, et TMIN-i kantud isikute poolt 2012. aastal väljamakstud stipendiumide keskmine summa isiku kohta moodustas 17,05 eurot aastas kuni 31 611,37 eurot aastas, kusjuures kõrgeima summa maksnud ühendusel tööjõukulused vastavalt INF 9 deklaratsioonis esitatud andmetele ei olnud. See võib viidata sellele, et stipendiumi nimetuse all oli makstud töötasu.

Vastavalt lisas 3 esitatud nimekirjale analüüsiti äriregistris avaldatud 2012. aasta stipendiumide maksjate põhikirjad.⁵⁸ Selgus, et stipendiumi maksmine ei ole põhikirjaliseks tegevuseks 34-le ühendusele ehk 12,6% ühendustest. Eelpool esitatu põhjal võib järeldada, et need ühendused ei täida TuMS-i sätteid ning ei või saada tulumaksuvabastust. Majandusaasta aruandeid⁵⁹ ei ole õigeaegselt esitanud neli stipendiume väljamaksnud ühendust, mis on vastuolus kehtivaga aruandluskohustusega. MTÜS § 36 lg 5 ja SAS § 34 lg 4 kohaselt esitatakse majandusaasta aruanne kuue kuu jooksul pärast majandusaasta lõppemist MTÜ-de ja SA-de registrile.

MTÜ-de ja SA-de registris on ühendused põhikirja alusel liigitatud põhitegevuse järgi. Tegevusala määramisel on aluseks Eesti majanduse tegevuse klassifikaator (EMTAK), mis võimaldab rahvusvahelist võrreldavust vastava valdkonna sees. Kuna stipendiumi käsitlemise küsimus on teravalt aktuaalne spordivaldkonnas, siis EMTAK-i alusel olid välja otsitud stipendiumide maksjate ühingute tegevusalad. Selgus, et spordivaldkonnas tegutsevad organisatsioonid omavad EMTAK-i liigituse alusel koode, mis algavad numbrikombinatsiooniga „93“.⁶⁰ Spordiklubide tegevusel on kood 9312; muu sporditegevuse kood 9319 ning muu spordi- ja vabaajakoolituse kood 85519.

2012. aastal maksnud stipendiume spordiorganisatsioonide juhtidele koostati poolstruktureeritud ankeetküsitlus 18 küsimusega (vt lisa 4). Ankeedid saadeti koos kaaskirjaga e-posti teel. Deklaratsioonide INF 9 analüüsi põhjal selgus, et kokku maksid 2012. aastal stipendiume 158 spordiorganisatsiooni. Kõigile nende juhtidele saadeti veebipõhiselt küsimustik. Paraku teatas süsteemiadministraator, et 15 adressaati ei saanud

---

⁵⁸ Justiitsministeeriumi hallatav riigiasutus Registrate ja Infosüsteemide Keskus, „E-äriregister“, <www.rik.ee/et/e-ariregister> (04.03.2013).

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ Justiitsministeeriumi hallatav riigiasutus Registrate ja Infosüsteemide Keskus, „EMTAK 2008 selgitavad märkused“, <www.rik.ee/sites/www.rik.ee/files/elfinder/article_files/EMTAK%202008_0.pdf> (03.02.2014).

küsimustikku kätte erinevatel põhjustel, seega potentsiaalsete vastajate arv vähenes 143-ni. Vastused laekusid 34-lt, mis moodustab 23,8% vastajatest. Vastanute väike arv võib osutada sellele, et teema on tundlik. Kuna töös kasutatakse kirjeldavat statistikat, siis saab tulemusi üldistada ainult nende osas, kes küsimustikule vastasid. Seega ei pretendeeri tulemused lõplikule tõe ja ei üldista üldkogumit.

Uuringus osalenud spordiorganisatsioonidest on maksnud 2012. aastal maksuvabalt stipendiume 17 organisatsiooni, kes maksid stipendiume kuni viiele füüsilisele isikule; 12 organisatsiooni maksid stipendiume viiele kuni kümnele füüsilisele isikule ning viis organisatsiooni maksid stipendiume rohkem kui kümnele inimesele. Üldine stipendiumide saajate arv varieerus vahemikus 1 kuni 60 füüsilist isikut. Suuremale osale küsimustikule vastanutest ehk 33 spordiorganisatsioonile (s.o 97%) on stipendiumide maksmine põhikirjalikuks tegevuseks ning 30 organisatsiooni ehk 88,2% määravad stipendiume avaliku konkursi alusel, täites sporditegevuseks antavate stipendiumide tulumaksust vabastamise tingimusi. Enamus ühendustest ehk 27 (s.o 90%) avaldavad teate avaliku konkursi kohta organisatsiooni veebilehel. Stipendiumide saajatega sõlmisid 28 spordiühendust (82,4%) stipendiumilepingud ning 6 ühendust (17,6%) stipendiumilepinguid ei sõlminud, tegid seda käskkirja alusel. Küsitluses osalenud spordiorganisatsioonid maksid stipendiume erinevatele isikutele. Lisas 5 on esitatud stipendiumide väljamaksed isikute tegevuse järgi, kust nähtub, et suurem osa ehk 61,8% vastanutest ühendustest maksid 2012. aastal stipendiume treeneritele ja 67,6% tegid stipendiumide väljamakseid spordikorraldusega seotud inimestele.

Läbiviidud uurimistööst selgus, et vastajad saavad informatsiooni stipendiumide maksmise korrast nii MTA koduleheküljelt, Eesti Olümpiakomitee (edaspidi EOK) infotundidelt, seminaridelt, teabeüritustelt, kui ka töökaaslastelt ja tuttavatelt. Küsimusele kas MTA on viinud läbi koolitust teemal stipendiumide ja töösuhte eristamisest vastasid jaatavalt alla poole vastanutest, ehk 47%. Pooled vastanutest (50%) vastasid eitavalt ning üks ei vastanud. Vastuste põhjal võib järeldada, et stipendiumi ja töötasu eristamise koolituse kohta informatsioon ei olnud kõigile kättesaadav. Samas maksuhalduri seisukohaga, et maksuvabade stipendiumide kattevarjus makstakse tegelikult tasu töö eest, olid nõus 21 spordiorganisatsiooni esindajad, mis moodustab 61,8% vastanutest ning 38,2% vastanutest ei olnud maksuhalduri väitega nõus. Nende hulgas, kes nõustusid maksuhalduri seisukohaga, olid sellised, kes maksidki stipendiume kulude kokkuhoiuks ja vahendite nappuse tõttu, see oli nende teadlik valik; mõned nõustusid, et treenerid ja profisportlased teevad suuremalt jaolt tööd, kuid abi- ja nooremtreenerite puhul, kes õpingute või muu töö kõrvalt omandavad

erialast treenerikutset, on tegu stipendiumiga. Stipendiumiga on tegemist harrastussportlaste (eriti laste ja noorte) puhul, kus kaetakse stipendiumide arvelt enesetäiendamise kulud. Seega ei saa võtta kõiki üheselt. Vastajad märgivad, et seni oli stipendium tõlgendamise küsimus, seda kasutasid alaliidud ja EOK nii inimeste motiveerimiseks kui kaudselt töötasu maksmiseks. Samuti on spordiorganisatsioonide esindajad kindlad, et kui on täidetud stipendiumi maksmise tingimused, siis see on maksuvaba. Samas tunnistavad 47,1% vastanutest, et kontrolli tulemusena võib nende spordiühendusel tekkida probleem ning stipendium muutub maksuhalduri silmis töötasuks. Seejuures ainult 25% kinnitavad, et nende ühing on jätkusuutlik peale seda, kui väljamakstud stipendiumid kvalifitseeritakse töötasudeks. Vastajate põhjal võib järeldada, et stipendiumi ja töösuhte erinevuse kohta ei ole ühest arusaamist.

Uuringus küsiti spordiorganisatsioonide esindajatelt nende arvamust maksuvabalt makstava stipendiumi maksimumpiirmäära kehtestamisest. Vastajad jaotusid järgmiselt: 58,8% pooldasid piirmäära kehtestamist ja arvasid, et mõislik piirmäär oleks kuni 12 000 eurot aastas; 26,5% olid vastu; 11,8% ei osanud vastata ning arvasid, et see on poolik lahendus, kuna jääb oht, et kasutatakse maksimumpiirmäär maksuvabastuse saamiseks ja suurema summa saamiseks hakatakse otsima muid lahendusi, mille üle puuduks nii ülevaade kui kontroll. Liivamägi sõnul, ei muutu töötasu maksuvabaks, kui stipendiumile seatakse piirmäär. See tähendaks, et suuremates summades klassikalised stipendiumid kuuluksid teatud piiri ületades maksustamisele. Siis kui treener treenib sportlasi, saab tema selle eest ikkagi töötasu, mis on esimesest eurost maksustatud ning stipendiumile maksuvaba piirmäära kehtestamine töötasu maksustamist ei mõjuta.

Spordiorganisatsioonide juhid vastates küsimustikule tegid mitmeid ettepanekuid. Nende arvates tuleb võtta aeg maha ja riiklikul tasandil panna paika kogu spordisüsteemi rahastamine, kuna seniste toetusmahtude juures ei ole mõeldav hakata maksuma makse. Näiteks treeneritele võiks korralikku töötasu maksta kohalik omavalitsus või riik, tuleks kindlustada treeneritele töö tasustamine samadel põhimõtetel teiste lapsi kasvatavate ja arendavate töötajatega. Tehtud on ettepanek, et maksuvabade stipendiumide asemel võiks maksta treeneritele/sportlastele töötasu, mis on teatud piirini (näiteks 500 eurot) täielikult vabastatud tööjõumaksudest ning kohtunikele võiks olla lubatud teatud määras maksuvabade päevarahade maksmine. Konstateeritud on fakt, et stipendiumide süsteem rakendati Eestis EOK eestvedamisel, kuna see aitas alarahastatud sektoris kuidagimoodi toime tulla, kuid nüüd on spordiklubid jäänud omapäi. Selliseid summasi, mida praegu stipendiumina makstakse, ei

ole võimalik töötasuna maksta. Väide, et Eesti tippsport kukub kokku süsteemi muutmisel ilma riigipoolsete lahenduste leidmiseta, ei ole liialdus vaid reaalsus. Kõige suurem kaotus on see, et kaovad tipud, kelle eeskujul lapsed trenni tuleksid. Ja sellel on tulevikus sügavad tagajärjed kui kasvavad üles inimesed, kes ei ole harjunud regulaarselt sporti tegema ja oma tervise eest hoolitsema. Spordioorganisatsioonid vajavad üleminekuperioodi süsteemis ümber orienteerumiseks. Veel väärrib rõhutamist vastustest nähtav asjaolu – ühendustel rahapuuduse tõttu on probleeme raamatupidamisteenuse ostuga. See probleem võibki väljenduda eespool kirjeldatud INF 9 ebakorrekse täitmisega. Vastustest nähtub, et spordisektor on mittetulundussektor ja seal ei teenita kasumeid, vaid pakutakse ühiskonnale eluterveid väärtusi.⁶¹

Kokkuvõtvalt selgus, et mittetulundussektori TMIN-i kantud ühendustele on maksuvabade stipendiumide kasutamise küsimus oluline ühenduste jätkusuutlikkuse tagamiseks. Stipendiumide määramisel ja väljamaksmisel on nende tõlgendamisega probleeme. Spordioorganisatsioonide esindajate küsimustike analüüsi põhjal võib järeldada, et ühendused kasutavad maksuvabasid stipendiume nii sportlaste, treenerite ja spordiga seotud isikute motiveerimiseks, kui kulude kokkuhoiuks ning töötasu maksmiseks, arvates, et kui on täidetud stipendiumi maksmise tingimused, siis on see maksuvaba. Stipendiumide maksmise kord ei ole ühendustele üheselt mõistetav ning vajab täpsustamist kas ja millistel juhtudel võib anda stipendiume ning kuidas ja kellele tasuda töötasu. Spordiga seotud riigipoolsete otsuste tegemisse võiks kaasata eriala spetsialiste.

2.2. Stipendiumide kvalifitseerumine töötasuks

Spordioorganisatsioonide poolt sportlastele, treeneritele ja spordikorraldusega seotud inimestele makstavad stipendiumid võivad kvalifitseeruda töötasuks kui need väljamaksed ei vasta stipendiumi kriteeriumitele. Töötasult aga tuleb kinni pidada üksikisiku tulumaks, töötus- ja pensionikindlustusmaks ning täiendavalt tasuda sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks. Kui stipendiumit saav isik on töö- või teenindussuhtes stipendiumit väljamaksva isikuga, siis on stipendium samastatud töötasuga ning kuulub maksustamisele.

Stipendiumi mõiste sisu ei ole TuMS-is reguleeritud. Kasutades selle mõiste sisustamiseks tavatähendust erinevatest allikatest võib leida järgmisi tõlgendusi: stipendium – õpinguks,

---

⁶¹ Spordioorganisatsioonide juhtide vastused küsimustikule „Küsimustik spordioorganisatsiooni esindajale“ (Lisa 3). Autori valduses.

teadus- või loometöökaks korrapäraselt makstav abiraha⁶² või toetus⁶³, samuti ka auhind heade tulemuste eest⁶⁴, või rahaline summa, mida regulaarselt makstakse palgana või rahana elamiseks⁶⁵. Seetõttu tellis EOK tõlgenduse stipendiumide osas firmalt Price Waterhouse Coopers (edaspidi PWC), mille alusel on stipendiumil järgmised tunnused⁶⁶:

- 1) stipendium on rahalise toetuse liik, mida antakse näiteks sportlasele sporditegevuse toetamiseks;
- 2) stipendiumi ei anta selle saaja eelmiste teenete eest (antud põhimõtte eristab stipendiumi preemiast), stipendium on tulevikku suunatud toetus;
- 3) stipendium on rahaline toetus, mida antakse ilma vastutasuta (see tunnus eristab stipendiumi tasudest, mida makstakse erinevate lepingute alusel tehtud tööde või osutatud teenuste eest), samas säilib stipendiumi andjal õigus nõuda stipendiumi saajalt selliste toimingute tegemist, mis on seotud stipendiumi andmise eesmärgi täitmisega, või stipendiumi eesmärgilist kasutamist kontrollida;
- 4) stipendiumi võib maksta kas ühekordselt või korrapäraselt;
- 5) stipendiumi andmise kohta võib sõlmida kirjaliku lepingu, seega ei ole stipendiumi andmine kirjaliku kokkuleppe alusel iseenesest stipendiumi välistav asjaolu.

Vaatamata sellele, et stipendiumi tunnused on lahti seletatud, on spordiorganisatsioonidel jätkuvalt probleeme stipendiumide välja maksmisel. MTA viis läbi kontrollid kolmes spordiorganisatsioonis kus nähtus risk, et väljamakstava stipendiumi asemel võiks tegu olla varjatud töötasu maksmisega. Kõik kolm kontrollitavat ühingut sõlmisid stipendiumilepingud treeneritega (stipendiumisaajad), kes tegelevad noortega ning viivad läbi regulaarseid treeninguid.⁶⁷ Liivamägi sõnul on paljud ühendused arvamusel, et kuna TMIN nimekirja kantud isik võib maksta maksuvabalt stipendiume, siis järelikult ükskõik mida nad stipendiumi nime all maksavad, on neil õigus teha seda maksuvabalt, kusjuures õpitakse üksteise (valest) praktikast. Liivamägi arvab, et tänaseks peaksid juba kõik aru saama, et stipendiumi saajad jäävad ilma sotsiaalsetest garantiidest, mis kaasneksid töötasu

---

⁶² *Eesti keele seletav sõnaraamat. 5, S – T*, (Toim. M. Langemets), (Tallinn: Pakett, 2009), lk 330.

⁶³ Vääri, E., Kleis, R., Silvet, J., *Võõrsõnade leksikon*, (Tallinn: Valgus, 2000), lk 934.

⁶⁴ Nurmi, T., Rekiaro, I., Rekiaro, P., *Nyky-suomen keskeinen sanasto virolaisille*, (Jyväskylä: Gummerus, 2007), lk 916.

⁶⁵ *Oxford advanced learner's Dictionary of Current English*, (Ed. S. Wehmeier), (Oxford University press, 2003), p 1276.

⁶⁶ Tõniste, T., „Spordi rahastamine“,

<http://treener.eok.ee/dokument_open.php?dokument_id=317&SESSION_OIS=kzmcwldujo> (01.02.2014).

⁶⁷ Eesti Maksumaksjate Liit, *supra nota 1*, lk 19.

maksmisega. Sellest on antud ülevaade spordikongressidel ning selle probleemi on välja toonud Riigikontrolli audit.

Stipendiumilepingut tuleb eristada töö- ja teenuse osutamise lepingutest. Vastavalt Töölepingu seadusele (edaspidi TLS) on tööleping tööandja ja töötaja vaheline kokkuleppe, mille alusel töötaja kohustub tegema kokkulepitud laadi tööd, alludes tööandja juhtimisele ja kontrollile, ning tööandja kohustub kindlustama töötajale töötingimused ja maksuma tasu.⁶⁸ Kui töö tegemiseks kohustatud isik on vaba valima töö tegemise viisi, aega ja kohta, siis sellisele lepingule ei kohaldata töölepingu kohta sätestatud.⁶⁹ Võlaõiguslike lepingute puhul töösuhtega sarnast ühe lepingupoole juhtimist ja kontrolli ei toimu, kuid siiski lepatakse kokku mis tingimustel tehakse ära kas kokkulepitud töö või osutatakse teenus.⁷⁰

Kahes 2005. aasta kohtuotsustes on antud selgitused stipendiumilepingu ja töölepingu eristamisest. Tartu Ülikooli/Rock meeskonna mängijad leidsid, et nende vaidlusalune stipendiumileping vastab töölepingu tunnustele. Kohus märgib, et otsustamaks selle üle, kas tegemist on töösuhtega, tuleb kaaluda tööandja ja töötaja vahelist sõltuvussuhet ja millisel määral on töötaja vaidlusaluses suhtes allutatud tööandjale ehk milline on vaadeldavas suhtes töötaja iseseisvuse määr. Just isikutevaheline suurem sõltuvussuhete määr eristab töölepingut teistest tsiviilõiguslikest lepingutest.^{71; 72}

Oluline on hinnata kes määrab töö tegemise koha, aja ja töö tegemise viisi ning kes maksab töövahendite eest. Kui see on tööandja otsustada, siis on tegemist töölepinguga. Tähtis on vaid kellel lasub riisiko, mis on seotud töö tegemisega ning kes saab kasumi või tulu. Samas kui töötaja on arvatud organisatsiooni koosseisu ning allub organisatsiooni sisekorrale, siis see viitab töölepingule. Stipendiumilepingu korral on isik oma ülesannete täitmisel iseseisev, stipendiumi makstakse näiteks paremate tulemuste saavutamiseks.

---

⁶⁸ Töölepingu seadus, 17.12.2008, jõustunud 01.07.2009 – RT I 2009, 5, 35 ... RT I, 22.12.2012, 30, § 1.

⁶⁹ *Töölepingu seadus. Kommenteeritud professor Heino Siigur*, (Tallinn: Ilo, 2009), lk 16.

⁷⁰ Maksu- ja Tolliamet, „Sportlastele ja treeneritele tehtavate väljamaksete määratlemisest ja maksustamisest“ (2013), <www.emta.ee/index.php?id=34781> (01.12.2013).

⁷¹ *Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi hagi Andrus Renteri vastu töölepingu puudumise ja hüvitise maksmata jätmise õiguse tunnustamiseks ning Andrus Renteri hagi Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi vastu töösuhte tunnustamiseks ja hüvitise saamiseks*, kohtuasi nr 3-2-1-3-05, Riigikohtu tsiviilkolleegium, kohtuotsus, 14.06.2005, lõik 15.

⁷² *Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi hagi Toomas Liivaku vastu töölepingu puudumise ja hüvitise maksmata jätmise õiguse tunnustamiseks ning Toomas Liivaku hagi Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi vastu töösuhte tunnustamiseks ja hüvitise saamiseks*, kohtuasi nr 3-2-1-9-05, Riigikohtu tsiviilkolleegium, kohtuotsus, 14.06.2005, lõik 15.

Eestis on sportlasi, kes veedavad pikki tunde treeningutel mitte ainult lõbu pärast vaid sport ongi nende jaoks töö. Kehtiva õiguse ja Riigikohtu praktika põhjal võib järeldada, et tuvastamiseks, kas isik teeb sporti tööna, tuleb analüüsida, kas ta valib ise meetodeid, kuidas parimaks saada või määratakse talle need ette.⁷³

Eelpool kirjeldatud kohtuotsustes on rõhutatud, et kui kokkuleppel on ühtviisi nii töölepingu kui mõne muu tsiviilõigusega reguleeritava lepingu tunnused ning seetõttu ei ole võimalik üheselt määrata lepingulise suhte olemust ja tööandja ei tõenda, et osapooled on sõlminud mõne muu lepingu, siis tuleb poolte vahel sõlmitud leping lugeda töölepinguks.^{74:75}

Keerulisem on eristada stipendiumilepingut töövõtulepingust, kuna sel juhul töövõtja võib määrata iseseisvalt töö tegemise aja, koha ja viisi, samuti maksab ta ise töövahendite eest. Töövõtja ei kuulu organisatsiooni koosseisu ja ei allu tööandja sisekorrale. Liivamägi selgitas, et MTA uurib kuidas on leping sõlmitud ning kuidas asjad tegelikult on korraldatud. Lepingusse saab kirjutada just nii, nagu vajadus on. MTA vestleb stipendiaatidega sellest, milline tegelikult töökorraldus on, mis on lepingus määratud, kas on klubides siseeeskirjadega midagi reguleeritud. Selle alusel saab otsustada millele viitab lepinguosaliste suhe. Kas on ta siis võlaõigusseaduse alusel töövõtt või on töölepingu alusel töölepinguline suhe või on toetatud sportlase arengut ning see ongi stipendium. Kui aga oodatakse inimeselt konkreetset vastuteenet, näiteks tuleb iga päev käia määratud treeningutes, ei tohi puududa ja tuleb osaleda võistlustel, siis see ei ole stipendium. Kui antakse stipendiumi, siis ei oodata otsest vastusooritust. Stipendiumi andjal ei saa olla mingit konkreetset ootust, et stipendiumi saaja hakkab midagi andja heaks tegema. Kui tehakse midagi stipendiumi andja heaks, siis on kas võlaõiguslik leping või tööleping.

Riigikohtu praktikas ei ole olnud vaidlust stipendiumilepingu ja teenuse osutamise lepingu eristamisest. Seega tuleb hinnata kõiki asjaolusid kogumis ning nende alusel otsustada kas on tegemist stipendiumilepinguga või varjatud töötasu maksmisega.

Liivamägi sõnul on maksuhaldur seisukohal, et spordiorganisatsioonid peavad oma maksukäitumist parandama ning tagantjärele vanu perioode ei kontrollita. Kui maksukäitumine ei muutu korrektseks, siis alustab MTA kontrolli. Maksuhaldur ootab, et töötasud

---

⁷³ Uusorg, M., „Ka sport võib olla töö“, *MaksuMaksja* (2008), nr 8, 18 - 19, lk 19.

⁷⁴ *Mittetulundusühing, supra nota 71*, lõik 18.

⁷⁵ *Mittetulundusühing, supra nota 72*, lõik 18.

deklareeritaks TSD deklaratsioonile, mis tähendab, et makse hakatakse maksma. Keskkond, milles ühendused tegutsevad, peab olema aus ja konkureerida tuleb võrdsetel tingimustel.

Seega saab näiteks 1000 eurosest stipendiumist 596 eurone netotasu. Endise stipendiumi saaja sissetulek väheneb 40%. Sellises ulatuses rahastamise vähendamine võib mõjutada spordi arengut.

Stipendiumilepingu eristamine on tähtis maksustamise seisukohast. Erinevalt töö- ja teenuse osutamise tasust ei pea stipendiumi andja maksma stipendiumile lisaks sotsiaalmaksu. Kui stipendiumi andmine vastab maksuvabastuse tingimustele, siis ei pea maksma tulumaksu. Sellisel juhul saab stipendiumi andja maksta stipendiumina välja vaid selle osa, mis alternatiivsest töötasust moodustaks netoväärtuse. Töövõtja jaoks on lepingute eristamine tähtis sotsiaalsete tagatiste saamisel. Kuna stipendium ei ole üldjuhul sotsiaalmaksuga maksustatav, siis ei anna see sotsiaalseid garantiisid. Töövõtjale võib olla oluline just sotsiaalsete tagatiste saamine.⁷⁶ Seega tuleb lähtuda lepingu sisust. TMIN-i kuuluvad isikud tegutsevad heategevuslikult ja avalikus huvis. Heategevuslikud stipendiumid ja avalikes huvides antud stipendiumid on maksuvabad.

Sportlase sissetulekute maksustamisel on tähtis saada aru kas tegemist on asjaarmastaja või professionaaliga. Profisportlase puhul peaks tegemist olema palga- või ettevõtlustuluga, kuna inimene teenib endale elatist.⁷⁷ Samas, tulenevalt MTA juhendmaterjalist sportlastele ja treeneritele tehtavate väljamaksete määratlemisest ja maksustamisest, pole oluline kas stipendium määratakse elukutselisele sportlasele või mitte. Näiteks, kui EOK oma põhikirja alusel ergutab silmapaistvaid isikuid ja avaliku konkursi põhjal määrab stipendiumi isikule, kes ei ole EOK asutaja, liige, ühinguga seotud isik ega temale annetusi teinud isik või sellise isiku asutaja ega liige, siis selline stipendium on tulumaksust vabastatud ja selleks isikuks võib olla elukutseline sportlane. Oluline on see, et väljamakse oleks olemuselt stipendium ning seda ei saaks ümber kvalifitseerida töö või teenuse eest makstud tasuks.⁷⁸

Elukutselist sporti iseloomustab konkurentsiga tööturg, kus on andekate tegijate ülepakkumine, samas valitseb selles sfääris lepingute lühiajalisus ja ebakindlus ning

---

⁷⁶ Kruus, M., „Stipendiumileping ja selle eristamine teistest lepingutest“, *MaksuMaksja* (2012), nr 12, 33 - 34, lk 33.

⁷⁷ Lehis, L., „Sport, raha ja maksud“, *MaksuMaksja* (2008), nr 8, 12 - 14, lk 13.

⁷⁸ Maksu- ja Tolliamet, *supra nota* 70.

vigastuste ja varajase vananemise oht.⁷⁹ Eelmises alapeatükis esitatud uuringust nähtub, et Eestis kasutatakse elukutseliste sportlaste tasustamisel laialdaselt stipendiumilepinguid, mis ei anna sportlastele kindlustunnet ja sotsiaalset kaitset. Intervjuu käigus märkis Liivamägi, et Eesti spordi edendamise treenerite ja sportlaste sotsiaalsete tagatiste arvelt ei ole jätkusuutlik. Nagu teistel tööd tegevatel ja töötasu saavatel inimestel, nii peaks treeneritel ja spordiga elatist teenivatel sportlastel olema võimalus haigestudes töövõimetushüvitisele, pensionile jäädes väljateenitud pensionile jne. Siin tuleks leida riiklikul tasandil jätkusuutlik lahendus.

Vastavalt Spordiseadusele (edaspidi SpS) korraldavad ja edendavad sporti riik, kohaliku omavalitsuse üksused ja spordiühendused kogu rahva kehalise ja vaimse vormi, sportliku eluviisi ja noorte sportliku eneseteostuse eesmärgil.⁸⁰ Teisalt pakub sporditegevus laiadele isikugruppidele suunatud meelelahutust ning ulatuslikku äritegevust. Käesoleval ajal domineerib rahvusvahelisel tasandil arusaam, et professionaalseid sportlasi saab kvalifitseerida töötajateks kõiki tööõiguse põhimõtteid järgides. Seejuures individuaalalade sportlasi tuleb käsitada teenuste osutajatena, kuna nende iseseisvuse määr oma tegevuses ei alluta neid tööandja kontrollile samaväärsetel alustel kui võistkonnasportlasi. Võistkonnaaladel on oluline võistkonna kokkumänguoskus, seetõttu ei saa treeningprotsessi lahutada võistlustel osalemisest, ning võistkonnaalade sportlastel on kohustus treeningutel osaleda. Individuaalalade sportlaste tegevust arvestades saab pigem tunnustada nende vabakutselisust kui tööõigusliku õigussuhte esinemist.⁸¹ Saab järeldada, et spordiorganisatsiooni ja võistkonnasportlase õigussuhte määramisel tuleb lähtuda mitte isikute tõlgendamisest, vaid suhete tegelikest tunnustest.

Vastavalt SpS §-le 6 on treener sportlasi ja teisi spordis osalevaid isikuid juhendav spordispetsialist, kellel on treeneri kutsekvalifikatsioon kutseaduse tähenduses. Selleks, et sportlased saavutaksid järjepidevalt paremaid tulemusi, peab treener oma teadmisi ja oskusi täiendama. Lähtudes sellest on mõistlik treeneri töötasu võrdsustamine kehalise kasvatuses õpetaja töötasuga, mis tähendaks liikumist sotsiaalse õigluse suunas.

Riigikontrolli aruandest nähtub, et Eestis kolmandik IV ja V kategooria treeneritest tegutseb treenerina ilma töölepinguta ning enamikul neist ei ole andekamate õpilastega tegelemiseks

---

⁷⁹ Roderick, M., „A very precarious profession: uncertainty in the working lives of professional footballers“, *Work, employment and society* (2006), nr 2, 246 – 265, p 245.

⁸⁰ Spordiseadus, 06.04.2005, jõustunud 01.01.2006 – RT I 2005, 22 148 ... RT I, 06.12.2012, 20 § 2.

⁸¹ Reva, D., „Elukutseline sportlane kui töötaja. Töölepingu regulatsiooni kohaldamine sporditegevusele“, *Juridica* (2010), nr 6, 438 – 447, lk 438.

piisavalt aega. Treeneritöö vähene väärtustamine toetab treenerite Eestist lahkumist.⁸² Treeneritele tuleb maksta töötasu ja sellelt tasuda ettenähtud maksud. Paraku spordiorganisatsioonide eelarved ei kata vajalikke kulusid.

Kokkuvõtvalt võib väita, et maksustamise seisukohalt on tähtis eristada stipendiumilepingut töölepingust ja töövõtulepingust. Töövõtja ja tööandja suurem sõltuvussuhte määr viitab sellele, et poolte vahel on sõlmitud töösuhe ning tööandjal tuleb täita maksukohustus. Töötajale on oluline eristada töölepingut sotsiaalsete garantiide tagamiseks. Tuleb hinnata kõiki asjaolusid kogumis ning nende alusel otsustada kas on tegemist stipendiumilepinguga või varjatud töötasu maksmisega. Töö koostaja arvamisel on mõistlik anda ühendustele kindlad nõuded püstitades üleminekuaega süsteemi korrastamiseks.

Analüüsi tulemusena saab teha järgmised ettepanekud:

1. Õigusselguse loomiseks ning stipendiumide väärkasutamise vältimiseks sätestada TuMS-is stipendiumi definitsioon järgmise sõnastusega: „Stipendium on tulevikku suunatud toetus, mida võimaldatakse teadmiste omandamiseks, loomingulise- ja teadustöö arendamiseks, spordis paremate tulemuste saavutamiseks ning mida antakse vastutasuta. Stipendiumi võib maksta ühekordselt või jaotatuna perioodile“.
2. Sätestada TuMS-is konkreetsed tingimused stipendiumi maksmiseks.
3. Õiguspärase stipendiumide kasutamise läbipaistvuse suurendamiseks täiendada INF 9 deklaratsiooni informatsiooniga aasta jooksul ühenduse poolt makstud maksuvabade stipendiumide ja saajate kohta.
4. Treeneri töötasu võrdsustada kehalise kasvatuse õpetaja töötasuga.

---

⁸² Riigikontroll, „Riigi tegevus tippspordi toetamisel“, <<http://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2209/Area/16/language/et-EE/Default.aspx>> (01.12.2013).

KOKKUVÕTE

Mittetulundussektoris tegutsevad organisatsioonid osaledes avalikus elus väljendavad oma liikmete ja teiste inimeste huve ning avaldavad mõju poliitilistele otsustele. Riik hõlbustab mittetulundusühenduste tegevust läbi majandustegevuse soodustamise.

Lõputöö aktuaalsus seisnes selles, et MTA-l analüüsid TMIN nimekirja kuuluvate isikute andmeid tekkis kahtlus, et maksuvabade stipendiumide nimetuse all makstakse tegelikult tasu töö eest. Kuna mittetulundusühendused tegutsevad suures osas tänu abirahadele ja toetusprojektidele, siis nende ühenduste tegevus pakub avalikkusele huvi.

Lõputöö uudsus seisnes praktilises vajaduses käsitleda tulumaksusoodustusega stipendiumide tasumist mittetulundussektoris ning töö tulemusena tehtud järeldused on abiks andma lisateavet stipendiumide kasutamisel mittetulundussektoris.

Lõputöö probleem seisnes selles, et spordiorganisatsioonide poolt füüsilistele isikutele makstavad stipendiumid võivad kvalifitseeruda töötasuks, mis kuulub maksustamisele. Spordiorganisatsioonidel ei ole selleks piisavat ressursi ning tekib ühenduse lõpetamise oht.

Lõputöö eesmärgiks oli analüüsida tulumaksusoodustusega stipendiumide kasutamist mittetulundussektoris. Lõputöö eesmärk saavutati läbi uurimisülesannete.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade mittetulundussektori rollist Eestis. Mittetulundussektoril on oluline roll elanikkonna ja võimutasandi vastastikuse mõju, tagasiside ja koostöö toimimises. Üha suurem osa Eesti elanikkonnast väärtustab avatud ühiskonna mudelit, kus kodanikualgatusliku tegevuse toetamine ja selles osalemine aitab luua ühiskondlikku stabiilsust, ning suurendab ühiskonna eri sektorite vahelist usaldust ja tervikühiskonna sidusust.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade Eesti MTÜ-de ja SA-de maksukohustusest. Mittetulundusühenduste maksustamise üldreeglid on samased äriühingute ja teiste juriidiliste isikute maksustamise reeglitega. Ühenduste iseloomust tulenevalt on maksuseadustega kehtestatud erisused. Mittetulundusühenduste majandustegevuse kasumit ei saa äriühingutele sarnaselt omanikele jaotada, vaid see tuleb kasutada põhikirjaliste eesmärkide realiseerimiseks.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida TMIN nimekirja kuuluvate isikute stipendiumide maksmist füüsilistele isikutele. Mittetulundussektori TMIN-i kantud ühendustele on maksuvabade stipendiumide kasutamine oluline ühenduste jätkusuutlikkuse tagamiseks, kuid stipendiumide määramisel ja väljamaksmisel on probleem nende tõlgendamisega. Spordiorganisatsioonide esindajate küsimustikule vastuste analüüsist nähtub, et ühendused kasutavad maksuvabasid stipendiume nii isikute motiveerimiseks, kui kulude kokkuhoiduks ning töötasu maksmiseks, arvates, et kui on täidetud stipendiumi maksmise tingimused, siis on see maksuvaba. Stipendiumide maksmise kord ei ole ühendustele üheselt mõistetav ning vajab täpsustamist kas ja millistel juhtudel võib anda stipendiume ning kuidas ja kellele tasuda töötasu. Spordiga seotud riigipoolsete otsuste tegemisse võiks kaasata eriala spetsialiste.

Neljandaks uurimisülesandeks oli analüüsida stipendiumide kvalifitseerumist töötasuks. Töövõtja ja tööandja suurem sõltuvussuhte määr viitab sellele, et poolte vahel on sõlmitud töösuhe ning tööandjal tuleb täita maksukohustus. Töötajale on oluline eristada töölepingut sotsiaalsete garantiide tagamiseks. Tuleb hinnata kõiki asjaolusid kogumis ning nende alusel otsustada kas on tegemist stipendiumilepinguga või varjatud töötasu maksmisega. Töökoostaja arvamusel on mõistlik anda ühendustele kindlad nõuded püstitades üleminekuajaga süsteemi korrastamiseks. Analüüsist lähtuvalt tehakse järgmised ettepanekud:

1. Õigusselguse loomiseks ning stipendiumide väärkasutamise vältimiseks sätestada TuMS-is stipendiumi definitsioon järgmise sõnastusega: „Stipendium on tulevikku suunatud toetus, mida võimaldatakse teadmiste omandamiseks, loomingulise- ja teadustöö arendamiseks, spordis paremate tulemuste saavutamiseks ning mida antakse vastutasuta. Stipendiumi võib maksta ühekordselt või jaotatuna perioodile“.
2. Sätestada TuMS-is konkreetsed tingimused stipendiumi maksmiseks.
3. Õiguspärase stipendiumide kasutamise läbipaistvuse suurendamiseks täiendada INF 9 deklaratsiooni informatsiooniga aasta jooksul ühenduse poolt makstud maksuvabade stipendiumide ja saajate kohta.
4. Treeneri töötasu võrdsustada kehalise kasvatusõpetaja töötasuga.

Soovitused edaspidiseks: uurida tulumaksusoodustuste rakendamist teiste riikide mittetulundussektoris; analüüsida Kultuuriministeeriumi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi võimalust treeneri ja kehalise kasvatusõpetaja töötasu võrdsustamiseks.

РЕЗЮМЕ

Дипломная работа «Использование необлагаемых подоходным налогом стипендий в некоммерческом секторе» написана на эстонском языке и состоит из 41 страницы и пяти приложений. В работе использовано 58 источников материала, включая литературу на эстонском и иностранных языках.

Тема работы актуальна, так как у Налогово-Таможенного Департамента при анализе данных лиц, внесенных в список льготных некоммерческих объединений, возникло сомнение, что под видом необлагаемых подоходным налогом стипендий выплачивается заработная плата.

Целью дипломной работы было провести анализ использования необлагаемых подоходным налогом стипендий в некоммерческом секторе. Для достижения цели автор дает обзор некоммерческого сектора и его роли; дает обзор налоговых обязательств некоммерческих объединений и целевых учреждений Эстонии; проводит анализ выплаты лицами, внесенными в список льготных некоммерческих объединений, стипендий физическим лицам; проводит анализ выплаты заработной платы под видом стипендий.

Порядок выплаты стипендий не имеет однозначного толкования, поэтому необходимо уточнить: в каких случаях можно выплачивать стипендию, а также как и кому платить заработную плату. С точки зрения налогообложения важно различать договор о стипендии и трудовой договор. Высокая степень зависимости между работником и работодателем может указывать на наличие трудового договора. Если имеются трудовые отношения, то работодатель обязан выполнять налоговое обязательство. Для работника важно различать трудовой договор для получения социальных гарантий. Необходимо рассматривать все обстоятельства в комплексе, чтобы оценить выплачивается ли под видом стипендии заработная плата.

Автор предлагает дать в законе о подоходном налоге значение понятия «стипендия» и конкретные условия выплаты; дополнить декларацию INF 9 информацией о получателях стипендии; приравнять зарплату тренера к зарплате учителя физкультуры.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. Audiitortegevuse seadus, jõustunud 27.01.2010, 08.03.2010 - RT I 2010, 9, 41 ... RT I 23.12.2013, 16
2. Avatud Eesti Fond, „Avatud Eesti Fondist“, <www.oef.org.ee/meist/avatud-eesti-fondist/> (20.11.2013)
3. Council of Europe, „Recommendation CM/Rec(2007)14 of the Committee of Ministers to member states on the legal status of non-governmental organisations in Europe“ (2007), p.8, <wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=119460> (19.03.2014)
4. *Eesti keele seletav sõnaraamat. 5, S – T*, (Toim. M. Langemets), (Tallinn: Pakett, 2009)
5. Eesti Maksumaksjate Liit, „Mart Laar hävitas Eestis põllumajanduse. Kes hävitab Eesti spordi?“, *MaksuMaksja* (2013), nr 5, 18 – 19
6. Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, „Mis on kodanikuühiskond?“ (2013), <www.ngo.ee/kodanikuühiskond> (20.04.2013)
7. Eesti Muinsuskaitse Selts, „Tutvustus“, <www.muinsuskaitse.ee> (20.11.2013)
8. *Eesti riik ja Eesti seltsid. Eesti kodanikuühenduste kogemused, näited ja põhimõtted koostööst Eesti riigiga*, (Tallinn: EKLE, 2001)
9. Justiitsministeeriumi hallatav riigiasutus Registrite ja Infosüsteemide Keskus, „EMTAK 2008 selgitavad märkused“, <www.rik.ee/sites/www.rik.ee/files/elfinder/article_files/EMTAK%202008_0.pdf> (03.02.2014)
10. Justiitsministeeriumi hallatav riigiasutus Registrite ja Infosüsteemide Keskus, „E-äriregister“, <www.rik.ee/et/e-ariregister> (04.03.2013)
11. Hinno, K., *Kolmas sektor arvupeeglis: küsitlus ja statistikaandmeid mittetulundusühenduste ja nendes osalejate kohta 2004 – 2007*, (Tallinn: Tallinna Ülikooli kirjastus, 2009)
12. Koppel, Ü., „Mittetulundussektori sihtasutuse strateegilise juhtimise süsteemi loomine“, magistritöö, Tartu Ülikooli Filosoofiateaduskond (2005)
13. Kruus, M., „Stipendiumileping ja selle eristamine teistest lepingutest“, *MaksuMaksja* (2012), nr 12, 33 - 34
14. Kunz, J., „Strategiefindung von Non-Profit-Organisationen“, dissertation nr 3136, der Universität St.Gallen, Hochschule für Wirtschafts-, Rechts- und Sozialwissenschaften (HSG) (2006),

- <[www1.unisg.ch/www/edis.nsf/SysLkpByIdentifier/3136/\\$FILE/dis3136.pdf](http://www1.unisg.ch/www/edis.nsf/SysLkpByIdentifier/3136/$FILE/dis3136.pdf)>
(20.03.2014)
15. Käibemaksuseadus, 10.12.2003, jõustunud 01.05.2004 – RT I 2003, 82, 554 ... RT I, 18.02.2014, 11
  16. Lagerspetz, M., *Kodanikuühiskonna lühisõnastik*, (EMSL, 2007)
  17. Lagerspetz, M., Trummal, A., Ruutsoo, R., Rikmann, E., Liiv, D., „*Tuntud ja tundmatu kodanikeühiskond*“ (Avatud Eesti fond Kirjastus „Kunst“ AS 2003)
  18. Lehis, L., „Sport, raha ja maksud“, *MaksuMaksja* (2008), nr 8, 12 - 14
  19. Lepp, Ü., „Mittetulundussektori statistika hetkeseis“, *Riigikogu Toimetised* (2003), nr 8, 175-182
  20. Liivamägi, E., *Ekspertintervjuu* (2014), autori valduses
  21. Maksu- ja Tolliamet, „Deklaratsiooni INF 9. esitamisest“ (2012), <www.emta.ee/index.php?id=21292> (05.11.2013)
  22. Maksu- ja Tolliamet, „Kingituste ja annetuste ning muude tulude kasutamise deklaratsioon (INF 9)“ (2012), <apps.emta.ee/e-service/doc/a0011.xsql> (07.11.2013)
  23. Maksu- ja Tolliamet, „Sportlastele ja treeneritele tehtavate väljamaksete määratlemisest ja maksustamisest“ (2013), <www.emta.ee/index.php?id=34781> (01.12.2013)
  24. Maksu ja Tolliamet, „Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuluste ühenduste koondnimekiri“ (01.07.2013), <www.emta.ee/index.php?id=1364> (07.11.2013)
  25. Merusk, K., Olle, V., Saarmets, V., *Kodanikuühenduste seadusandlike küsimuste analüüs*, (Tartu ülikooli kirjastus, 2004)
  26. *Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi hagi Andrus Renteri vastu töölepingu puudumise ja hüvitise maksmata jätmise õiguse tunnustamiseks ning Andrus Renteri hagi Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi vastu töösuhte tunnustamiseks ja hüvitise saamiseks*, kohtuasi nr 3-2-1-3-05, Riigikohtu tsiviilkolleegium, kohtuotsus, 14.06.2005
  27. *Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi hagi Toomas Liivaku vastu töölepingu puudumise ja hüvitise maksmata jätmise õiguse tunnustamiseks ning Toomas Liivaku hagi Mittetulundusühing Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi vastu töösuhte tunnustamiseks ja hüvitise saamiseks*, kohtuasi nr 3-2-1-9-05, Riigikohtu tsiviilkolleegium, kohtuotsus, 14.06.2005
  28. Mittetulundusühingute seadus, 06.06.1996, jõustunud 19.12.2012 – RT I 1996, 42, 811 ... RT I, 18.12.2012, 30

29. Nurmi, T., Rekiaro, I., Rekiaro, P., *Nykysuomen keskeinen sanasto virolaisille*, (Jyväskylä: Gummerus, 2007)
30. OÜ Eutelor kaebus Maksu- ja Tolliameti Põhja maksu- ja tollikeskuse 29. veebruaril 2008. a maksuotsuse nr 12-5/168 ja 30. jaanuaril 2009. a intressinõude nr 13-3/4213 tühistamiseks, kohtuasi nr 3-3-1-54-12, Riigikohtu halduskolleegium, kohtuotsus, 19.12.2012
31. *Oxford advanced learner's Dictionary of Current English*, (Ed. S. Wehmeier), (Oxford University press, 2003)
32. Poliitikauuringute Keskus Praxis, Kodanikeühiskonna Uurimis- ja Arenduskeskus, „Kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise analüüs (2006 - 2007). Poliitikasoovitused“ (2008), <www.siseminister.ee/public/Lisa1_PoliitikasoovitusedP.pdf> (20.11.2013)
33. *Raamatupidamine ja maksud mittetulundusühingutele ja sihtasutustele*, (Ecoprint, 2012)
34. Raamatupidamise seadus, 20.11.2002, jõustunud 01.01.2003 – RT I 2002, 102, 600 ... RT I, 13.03.2014, 50
35. Rammo, A., *Kuidas koguda annetusi ja hoida toetajaid?*, (Ecoprint 2011)
36. Rammo, A., *Vabariikide arengust Eestis: ülevaade 2005*, (Iloprint 2005)
37. Reva, D., „Elukutseline sportlane kui töötaja. Töölepingu regulatsiooni kohaldamine sporditegevusele“, *Juridica* (2010), nr 6, 438 – 447
38. Riigikontroll, „Riigi tegevus tippspordi toetamisel“, <www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2209/Area/16/language/et-EE/Default.aspx> (01.12.2013)
39. Rikkman, E., „Kolmas sektor: kelle ja mille jaoks“, *Riigikogu Toimetised* (2000), nr 2, 237 – 238
40. Roderick, M., „A very precarious profession: uncertainty in the working lives of professional footballers“, *Work, employment and society* (2006), nr 2, 246 – 265
41. Ruutsoo, R., „Kodanikeühiskond, kolmas sektor ja sotsiaalne kapital“, *Riigikogu toimetised* (2001), nr 3, 251 – 260
42. Ruutsoo, R., „Rahvarinne: valguses ja varjus“, *Haridus* (2008), nr 5-6, 13 – 18
43. *Salamon, L. M., Anheier, H. K., „*Defining the Nonprofit Sector: a Cross-national Analysis*“, (Manchester, New York: Manchester University Press, 1997)
44. Sihtasutuste seadus, 15.11.1995, jõustunud 19.12.2012 – RT I 1195, 92, 1604 ... RT I, 18.12.2012, 32

45. Spordiorganisatsioonide juhtide vastused küsimustikule „Küsimustik spordiorganisatsiooni esindajale“ (2014). Autori valduses
46. Spordiseadus, 06.04.2005, jõustunud 01.01.2006 – RT I 2005, 22 148 ... RT I, 06.12.2012, 20
47. Tulumaksuseadus, 15.12.1999, jõustunud 01.01.2000 – RT I 1999, 101, 903 ... RT I, 23.12.2013, 23
48. Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu, ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord ning asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, samuti liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord. Vabariigi Valitsuse 22.12.2006 määrus nr 279, jõustunud 01.01.2011 – RT I, 28.12.2010, 3 ... RT I, 28.12.2010, 12
49. Tõniste, T., „Spordi rahastamine“, [<treener.eok.ee/dokument_open.php?dokument_id=317&SESSION_OIS=kzmcwldujo>](http://treener.eok.ee/dokument_open.php?dokument_id=317&SESSION_OIS=kzmcwldujo) (01.02.2014)
50. Töölepingu seadus, 17.12.2008, jõustunud 01.07.2009 – RT I 2009, 5, 35 ... RT I, 22.12.2012, 30
51. *Töölepingu seadus. Kommenteerinud professor Heino Siigur*, (Tallinn: Ilo, 2009)
52. Uusorg, M., „Ka sport võib olla töö“, *MaksuMaksja* (2008), nr 8, 18 - 19
53. Verhülsdonk und Partner GmbH, „Gemeinnützige Körperschaften. Wesentliche Problembereiche bei steuerbegünstigten Organisationen“ (2011) [<www.verhuelsdonk.de/pub/info/downloads/bro_koerperschaften.pdf>](http://www.verhuelsdonk.de/pub/info/downloads/bro_koerperschaften.pdf) (20.03.2014)
54. Võlaõigusseadus, 26.09.2001, jõustunud 01.07.2002 – RT I 2001, 81, 487 ... RT I, 29.11.2013, 4
55. Vääri, E., Kleis, R., Silvet, J., *Võõrsõnade leksikon*, (Tallinn: Valgus, 2000)
56. Õppe- ja teadustööks ning loominguliseks ja sporditegevuseks antavate stipendiumide tulumaksust vabastamise tingimused. Vabariigi Valitsuse 20.06.2000 määrus nr 196, jõustunud 01.07.2000 – RT I, 2000, 49, 312 ... RT I, 28.12.2010, 13
57. World Economic Forum (2012), „The Future Role of Civil Society“ (2013), [<www3.weforum.org/docs/WEF_FutureRoleCivilSociety_Report_2013.pdf>](http://www3.weforum.org/docs/WEF_FutureRoleCivilSociety_Report_2013.pdf) (15.03.2014)
58. Zimmer, A., Priller, E., *Gemeinnützige Organisationen im gesellschaftlichen Wandel*, (Wiesbaden: GWV Fachverlage GmbH, 2007)

LISA 1. MITTETULUNDUSÜHENDUSTE TMIN-is PÜSIMINE NING INF 9 DEKLARATSIOONI ESITAMINE

Tabel. Mittetulundusühenduste TMIN-is püsimine ning INF 9 deklaratsiooni esitamine (autori koostatud TMIN koondnimekirja⁸³ ja INF 9⁸⁴ alusel)

NIMETUS	arv
Kokku ühendusi koondnimekirjas	3020
sh. MTÜ-d ja SA-d	2442
usulised ühendused	578
Registrist seisuga 01.07.2013 kustutatud	768
sh. MTÜ-d ja SA-d	759
usulised ühendused	9
Registrisse kantud 01.01.2013 ja 01.07.2013	104
sh. MTÜ-d ja SA-d	101
usulised ühendused	3
Püsivad TMIN-is seisuga 01.07.2013	2252
sh. MTÜ-d ja SA-d	1683
usulised ühendused	569
Esitatud 2012. aasta deklaratsioonid INF 9	1862
sh. MTÜ-d ja SA-d	1416
usulised ühendused	446
Esitamata 2012. aasta deklaratsioonid INF 9	286
sh. MTÜ-d ja SA-d	166
usulised ühendused	120
Ei ole esitanud deklaratsioone INF 9 üle 2 aasta	81
sh. MTÜ-d ja SA-d	37
usulised ühendused	44
Esitatud arvandmeteta deklaratsioonid INF 9	38
sh. MTÜ-d ja SA-d	32
usulised ühendused	6

⁸³ Maksu ja Tolliamet, *supra nota* 54.

⁸⁴ Maksu- ja Tolliamet, *supra nota* 55.

LISA 2. EKSPERTINTERVJUU KÜSIMUSED MAKSU- JA TOLLIAMETI MAKSUDE OSAKONNA JUHATAJALE EVELYN LIIVAMÄGILE

- 1) Kas maksuvabade stipendiumide väljamaksmisega seotud probleemid võivad olla tingitud teadmatusest või pigem on see tahtlik maksudest kõrvale hoidmine. Palun põhjendage vastust?
- 2) 2005. aastal Riigikohtus oli otsustamisel stipendiumi- ja töölepingu eristamine. Kuidas Teie arvates, võis tekkida olukord, kus spordiorganisatsioonid ei ole veel käesolevaks ajaks teadlikud maksuvaba stipendiumi väljamaksmise küsimuses?
- 3) Kas probleemi õiglaseks lahenduseks võiks olla maksuvaba stipendiumi välja maksmise piirmäära kehtestamine? Milline see oleks ja kas olete sellel teemal arutlenud?
- 4) Milline on Teie arvamus tagasinõudvalt maksuvõlgade sissenõudmisest loobumise kohta?
- 5) Milline on Teie soovitus eristamaks stipendiumilepingut töövõtulepingust?
- 6) Mida tuleks teha, et tekkinud olukord laheneks?
- 7) Ühelt poolt Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit avaldab pahameelt, et TMIN-i saamine on keeruline, samas nimekirjas olevad ühendused rikuvad reegleid (ei esita INF 9 deklaratsiooni ja majandusaastaruandeid) ja seejuures püsivad nimekirjas edasi. Millest on teie arvates selline olukord tekkinud?
- 8) Majandustegevus peab kajastuma üheselt kõikides aruannetes, kuid INF 9 deklaratsioonis nõutavad andmed ei kajastu näiteks majandusaastaruandes. Kas ja kuidas saab neid andmeid võrrelda ja kas selleks on reaalselt vajadus?
- 9) Milline on MTA viimane seisukoht mittetulundusühenduste stipendiumide ja töötasude maksustamise osas?

LISA 3. STIPENDIUMIDE MAKSJATE NIMEKIRI

Tabel. Stipendiumide maksjate nimekiri (autori koostatud INF 9, ühenduste põhikirjade ja majandusaasta aruannete (MAA) alusel)

Ühenduse registri-kood	Stipendiumid kingituste arvelt, euro	Kingituste arvelt füüsilistele isikutele, euro	Füüsiliste isikute arv	Isiku kohta, euro	Stipendiumid muu tulu arvelt, euro	Muu tulu arvelt füüsilistele isikutele, euro	Füüsiliste isikute arv	Isiku kohta, euro	Tööjõukulud kingituste arvelt, euro	Tööjõukulu muu tulu arvelt, euro	Kas on põhitegevus	MAA esitamine
1. Tallinn												
80132187	35000.00	35000.00	15	2333.33	0.00	217923.00	69	3158.30	0.00	226642.80	jah	jah
80053223	0.00	0.00	0	0.00	0.00	53189.10	34	1564.39	0.00	74258.78	jah	jah
80018445	0.00	0.00	0	0.00	0.00	20277.00	19	1067.21	0.00	38422.00	jah	jah
80018936	0.00	0.00	0	0.00	0.00	4460.00	5	892.00	0.00	15944.00	jah	jah
80091598	0.00	0.00	0	0.00	0.00	1343423.00	428	3138.84	0.00	948779.00	jah	jah
80057497	0.00	0.00	0	0.00	0.00	19145.00	2	9572.50	0.00	60031.58	jah	jah
80056457	0.00	0.00	0	0.00	0.00	26030.00	10	2603.00	0.00	54342.20	jah	jah
80032215	0.00	0.00	0	0.00	0.00	2660.00	9	295.56	0.00	7129.25	jah	jah
80079122	0.00	0.00	0	0.00	0.00	97174.00	?	?	0.00	142333.00	jah	jah
80044678	0.00	0.00	0	0.00	0.00	900.00	2	450.00	0.00	129755.00	jah	jah
80007140	0.00	0.00	0	0.00	0.00	65336.00	?	?	0.00	148826.00	jah	jah
80086033	0.00	0.00	0	0.00	0.00	38457.00	6	6409.50	0.00	41556.00	jah	jah
80060967	0.00	0.00	0	0.00	0.00	500.00	5	100.00	0.00	0.00	jah	jah
80040381	49900.00	49900.00	12	4158.33	0.00	0.00	0	0.00	0.00	21736.00	jah	jah
80071327	0.00	0.00	0	0.00	2887.35	1917.35	2	958.68	0.00	46566.73	jah	jah
80005069	911.00	911.00	2	455.50	0.00	0.00	0	0.00	0.00	129491.00	jah	jah
80097278	0.00	0.00	0	0.00	1519.00	1519.00	?	?	0.00	19575.46	jah	jah
80089586	0.00	0.00	0	0.00	5920.00	5920.00	2	2960.00	0.00	9585.00	jah	jah

Tabeli järg

80089971	0.00	0.00	0	0.00	14540.00	14540.00	30	484.67	0.00	13907.00	jah	jah
80048529	0.00	0.00	0	0.00	200.00	?	?	?	0.00	31640.82	jah	jah
80018066	0.00	0.00	0	0.00	676.00	676.00	?	?	0.00	4123.00	jah	jah
80188609	0.00	0.00	0	0.00	1566.00	1566.00	1	1566.00	0.00	0.00	jah	jah/ei*
80079091	0.00	0.00	0	0.00	26088.00	26088.00	3	8696.00	0.00	15360.00	jah	jah
80071971	19100.00	19100.00	6	3183.33	243002.65	228302.65	46	4963.10	0.00	184396.63	jah	jah
80071221	0.00	0.00	0	0.00	145132.00	145132.00	19	7638.53	0.00	21926.00	jah	jah
80040031	0.00	0.00	0	0.00	14020.00	14020.00	49	286.12	0.00	52696.00	jah	jah
90009200	2275.00	2275.00	2	1137.50	1550.00	1550.00	5	310.00	0.00	140605.00	ei	jah
90005872	32917.00	32917.00	20	1645.85	0.00	0.00	0	0.00	0.00	1771414.00	jah	jah
80035780	0.00	0.00	0	0.00	12262.00	12262.00	17	721.29	0.00	48574.00	jah	jah
80067389	225.00	225.00	3	75.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	ei	jah
80011503	0.00	0.00	0	0.00	465.00	465.00	2	232.50	0.00	0.00	ei	jah
80044974	19500.00	19500.00	9	2166.67	20000.00	20000.00	9	2222.22	10814.00	10814.03	jah	jah
80226882	0.00	0.00	0	0.00	548.00	548.00	1	548.00	0.00	0.00	ei	jah
80206589	0.00	0.00	0	0.00	663.00	663.00	2	331.50	0.00	0.00	jah	jah
80147467	33609.00	33609.00	11	3055.36	0.00	0.00	0	0.00	530.00	0.00	jah	jah
80079398	405.00	405.00	?	?	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	ei	jah
80202226	0.00	0.00	0	0.00	13440.00	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80080316	0.00	0.00	0	0.00	71000.00	?	?	?	0.00	17198.00	jah	jah
80132193	13350.00	13350.00	12	1112.50	174025.00	174025.00	18	9668.06	0.00	4676.00	jah	ei
80031954	0.00	0.00	0	0.00	5713.28	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80007298	0.00	0.00	0	0.00	29500.00	29500.00	15	1966.67	0.00	173709.00	jah	jah
80048096	10500.00	10500.00	17	617.65	53792.84	53792.84	94	572.26	0.00	48446.43	jah	jah
80087009	0.00	0.00	0	0.00	7200.00	4200.00	1	4200.00	0.00	34195.00	ei	jah
80088291	7000.00	7000.00	2	3500.00	3500.00	3500.00	1	3500.00	0.00	28963.00	jah	jah
80028946	0.00	0.00	0	0.00	20829.00	20829.00	30	694.30	0.00	39245.97	jah	jah
80039619	0.00	0.00	0	0.00	10828.00	10628.00	7	1518.29	0.00	5893.00	jah	jah

Tabeli järg

80060223	0.00	0.00	0	0.00	8819.00	8819.00	5	1763.80	0.00	2276.22	jah	jah
80057988	0.00	0.00	0	0.00	500.00	500.00	1	500.00	0.00	73337.00	jah	jah
80103926	0.00	0.00	0	0.00	26213.00	26213.00	32	819.16	0.00	0.00	jah	jah
80132260	0.00	0.00	0	0.00	2820.00	2820.00	7	402.86	0.00	0.00	jah	jah
80302784	0.00	0.00	0	0.00	53284.22	53284.22	8	6660.53	0.00	18780.51	ei	jah
80302442	0.00	0.00	0	0.00	13611.00	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80039364	500.00	500.00	1	500.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80043615	0.00	0.00	0	0.00	700.00	700.00	7	100.00	0.00	0.00	jah	jah
80017581	3281.00	3281.00	9	364.56	0.00	0.00	0	0.00	0.00	764092.00	jah	jah
80220945	3797.00	3797.00	3	1265.67	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80044767	0.00	0.00	0	0.00	71460.00	?	?	?	0.00	234148.00	jah	jah
80112339	0.00	0.00	0	0.00	26874.00	26874.00	13	2067.23	0.00	0.00	ei	jah
80256179	0.00	0.00	0	0.00	5480.00	5480.00	3	1826.67	0.00	0.00	jah	jah
80196856	0.00	0.00	0	0.00	12730.00	12730.00	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80187550	2400.00	2400.00	3	800.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80231417	45377.00	45377.00	68	667.31	0.00	0.00	0	0.00	43305.00	0.00	jah	jah
80011101	0.00	0.00	0	0.00	200.00	200.00	1	200.00	0.00	0.00	jah	jah
80115935	0.00	0.00	0	0.00	600616.00	600616.00	19	31611.37	0.00	0.00	ei	jah
80278548	10500.00	10500.00	3	3500.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80178002	27413.00	27413.00	11	2492.09	0.00	0.00	0	0.00	0.00	6282.00	jah	jah
80221301	0.00	0.00	0	0.00	1200.00	1200.00	6	200.00	0.00	11362.00	jah	jah/ei*
80097812	0.00	0.00	0	0.00	50537.00	50537.00	42	1203.26	0.00	0.00	jah	jah
80256724	26468.00	26468.00	2	13234.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80022949	0.00	0.00	0	0.00	7672.00	7672.00	18	426.22	0.00	0.00	jah	jah
80199027	0.00	0.00	0	0.00	3242.00	3242.00	2	1621.00	0.00	0.00	jah	jah
80188822	0.00	0.00	0	0.00	12478.89	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80188516	0.00	0.00	0	0.00	7800.00	?	?	?	0.00	0.00	ei	jah
80188704	0.00	0.00	0	0.00	506.33	506.33	1	506.33	0.00	0.00	ei	jah

Tabeli järg

80182742	22662.00	22662.00	?	?	29000.00	29000.00	195	148.72	15045.00	19301.00	jah	jah
80118750	0.00	0.00	0	0.00	4256.00	?	?	?	193216.00	0.00	ei	jah
80172353	0.00	0.00	0	0.00	41575.43	41575.43	14	2969.67	0.00	0.00	jah	jah
80011561	24900.00	24900.00	11	2263.64	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
90006518	45965.62	45965.62	33	1392.90	0.00	0.00	0	0.00	37673.00	42138.00	jah	jah
90000972	0.00	0.00	0	0.00	500.00	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
90000653	11008.00	11008.00	28	393.14	0.00	0.00	0	0.00	0.00	4522.96	jah	jah
90000742	25956.00	25956.00	28	927.00	33781.00	33781.00	71	475.79	0.00	23956.00	jah	jah
90000340	30459.66	30459.66	13	2343.05	82158.22	82158.22	193	425.69	0.00	57985.66	jah	jah
90006822	0.00	0.00	0	0.00	56330.00	56330.00	44	1280.23	0.00	108586.00	jah	jah
90008620	0.00	0.00	0	0.00	11870.00	11870.00	29	409.31	0.00	0.00	ei	ei
90006905	0.00	0.00	0	0.00	18480.00	18480.00	75	246.40	0.00	31895.42	jah	jah
90009312	12175.00	12175.00	?	?	0.00	0.00	0	0.00	0.00	91768.00	ei	jah
90005952	0.00	0.00	0	0.00	300.00	?	?	?	0.00	231775.00	jah	jah
90008761	1349.00	1349.00	3	449.67	0.00	0.00	0	0.00	0.00	57077.00	jah	jah
90010344	6000.00	6000.00	3	2000.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	1030.76	jah	jah
90000771	127345.00	127345.00	78	1632.63	0.00	0.00	0	0.00	0.00	31282.59	jah	jah
90009002	0.00	0.00	0	0.00	33140.00	33140.00	20	1657.00	0.00	5788.00	jah	jah
90006271	0.00	0.00	0	0.00	14270.00	14270.00	?	?	0.00	69573.47	jah	jah
80041295	0.00	0.00	0	0.00	257961.00	257961.00	53	4867.19	0.00	0.00	jah	jah
80177913	0.00	0.00	0	0.00	5300.00	5300.00	1	5300.00	0.00	0.00	jah	jah
80005046	0.00	0.00	0	0.00	18400.00	18400.00	3	6133.33	0.00	7294.00	jah	jah
80066757	0.00	0.00	0	0.00	9478.00	?	12	?	0.00	57386.00	jah	jah
80022033	0.00	0.00	0	0.00	8750.00	8750.00	11	795.45	0.00	6185.00	jah	jah
80063983	0.00	0.00	0	0.00	8899.00	8899.00	4	2224.75	0.00	6989.00	ei	jah
80131727	0.00	0.00	0	0.00	2656.00	2656.00	13	204.31	0.00	21165.00	jah	jah
80092565	0.00	0.00	0	0.00	79068.00	79068.00	?	?	0.00	192726.00	jah	jah
80199180	0.00	0.00	0	0.00	13801.25	13801.25	8	1725.16	0.00	15037.28	jah	jah

Tabeli järg

90000682	0.00	0.00	0	0.00	400.00	400.00	1	400.00	0.00	41222.00	jah	jah
80070368	0.00	0.00	0	0.00	15008.00	15008.00	?	?	0.00	970.00	jah	jah
80140548	108710.00	108710.00	118	921.27	199937.50	?	115	?	0.00	0.00	jah	jah
80230613	0.00	0.00	0	0.00	21501.00	21501.00	23	934.83	0.00	19989.59	jah	jah
80007163	14238.00	14238.00	4	3559.50	0.00	0.00	0	0.00	10741.89	0.00	jah	jah
80031960	0.00	0.00	0	0.00	99423.00	?	?	?	0.00	75315.00	jah	jah
80011466	13369.00	13369.00	8	1671.13	207833.00	207833.00	44	4723.48	0.00	45460.00	jah	jah
80086122	0.00	0.00	0	0.00	1300.00	1300.00	1	1300.00	0.00	15394.22	jah	jah
80080869	480.00	480.00	1	480.00	6995.00	6995.00	2	3497.50	0.00	53297.00	ei	jah
80052904	0.00	0.00	0	0.00	6820.00	?	3	?	0.00	15712.80	jah	jah
80192545	0.00	0.00	0	0.00	55716.00	55716.00	22	2532.55	0.00	39894.00	jah	jah
80017569	375.00	375.00	5	75.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah

2. Harju maakond

80059094	0.00	0.00	0	0.00	11291.00	11291.00	37	305.16	0.00	30785.22	jah	jah
80043489	14049.00	14049.00	3	4683.00	384.00	384.00	1	384.00	0.00	0.00	jah	jah
80174429	7930.00	7930.00	3	2643.33	0.00	0.00	0	0.00	0.00	23697.00	jah	jah
80100827	0.00	0.00	0	0.00	2220.00	2220.00	2	1110.00	0.00	0.00	jah	jah
80278399	0.00	0.00	0	0.00	10220.00	10220.00	11	929.09	0.00	5301.22	jah	jah
80313345	0.00	0.00	0	0.00	18204.00	18204.00	6	3034.00	0.00	0.00	jah	jah
80247973	3357.14	3357.14	2	1678.57	13130.86	13130.86	4	3282.72	0.00	0.00	jah	jah
80256682	0.00	0.00	0	0.00	34307.00	34307.00	5	6861.40	0.00	36681.00	jah	jah
80199493	3500.00	3500.00	1	3500.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80080065	0.00	0.00	0	0.00	3025.00	3025.00	2	1512.50	0.00	0.00	jah	jah
90006443	0.00	0.00	5240	?	0.00	0.00	0	0.00	50405.00	0.00	jah	jah
80096505	0.00	0.00	0	0.00	55850.00	55850.00	21	2659.52	0.00	0.00	jah	jah
80079228	580.00	580.00	1	580.00	5895.00	5895.00	5	1179.00	0.00	0.00	jah	jah

3. Hiiu
maakond

Tabeli järg

80031859	150.00	150.00	1	150.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
----------	--------	--------	---	--------	------	------	---	------	------	------	-----	-----

4. Narva

80082756	2528.00	2528.00	2	1264.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	7053.00	jah	jah
----------	---------	---------	---	---------	------	------	---	------	------	---------	-----	-----

5. Ida-Viru
maakond

80008837	0.00	0.00	0	0.00	161685.25	?	?	?	0.00	85777.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	-----------	---	---	---	------	----------	-----	-----

80145474	0.00	0.00	0	0.00	1500.00	1500.00	?	?	0.00	828.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	---	---	------	--------	-----	-----

6. Jõgeva
maakond

80155082	0.00	0.00	0	0.00	1600.00	1600.00	5	320.00	0.00	0.00	ei	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	---	--------	------	------	----	-----

80279884	965.00	965.00	15	64.33	375.00	375.00	22	17.05	0.00	0.00	jah	jah
----------	--------	--------	----	-------	--------	--------	----	-------	------	------	-----	-----

80087558	0.00	0.00	0	0.00	4260.00	4260.00	4	1065.00	0.00	18306.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	---	---------	------	----------	-----	-----

80240528	2019.40	2019.40	1	2019.40	1648.10	1648.10	2	824.05	0.00	0.00	jah	jah
----------	---------	---------	---	---------	---------	---------	---	--------	------	------	-----	-----

80109411	0.00	0.00	0	0.00	6180.00	6180.00	8	772.50	0.00	3126.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	---	--------	------	---------	-----	-----

7. Järva
maakond

80048357	300.00	300.00	1	300.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
----------	--------	--------	---	--------	------	------	---	------	------	------	-----	-----

80092691	0.00	0.00	0	0.00	5500.00	5500.00	21	261.90	0.00	0.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	----	--------	------	------	-----	-----

80057126	0.00	0.00	0	0.00	6080.00	3830.00	13	294.62	0.00	12257.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	----	--------	------	----------	-----	-----

80119175	0.00	0.00	0	0.00	3972.00	3972.00	12	331.00	0.00	0.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	----	--------	------	------	-----	-----

80056546	0.00	0.00	0	0.00	6860.00	6860.00	25	274.40	0.00	5341.04	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	----	--------	------	---------	-----	-----

80241462	0.00	0.00	0	0.00	325.00	325.00	5	65.00	0.00	0.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	--------	--------	---	-------	------	------	-----	-----

80115177	0.00	0.00	0	0.00	7635.00	0.00	6	?	0.00	0.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	------	---	---	------	------	-----	-----

90008324	1612.00	1512.00	4	378.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
----------	---------	---------	---	--------	------	------	---	------	------	------	-----	-----

80127619	0.00	0.00	0	0.00	28405.00	2.00	?	?	0.00	1119.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	----------	------	---	---	------	---------	-----	-----

8. Lääne
maakond

90010137	0.00	0.00	0	0.00	1000.00	1000.00	2	500.00	0.00	0.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	---	--------	------	------	-----	-----

80281852	0.00	0.00	0	0.00	590.00	590.00	8	73.75	0.00	0.00	jah	jah
----------	------	------	---	------	--------	--------	---	-------	------	------	-----	-----

9. Lääne-Viru
maakond

80069388	0.00	0.00	0	0.00	1362.00	1362.00	4	340.50	0.00	15811.00	jah	jah
80069201	0.00	0.00	0	0.00	3100.00	3100.00	3	1033.33	0.00	0.00	jah	jah
80045270	0.00	0.00	0	0.00	2000.00	2000.00	1	2000.00	0.00	1854.18	jah	jah
80054837	0.00	0.00	0	0.00	15338.76	15338.76	7	2191.25	0.00	16114.33	jah	jah

10. Põlva
maakond

80081142	0.00	0.00	0	0.00	1690.00	1690.00	39	43.33	0.00	9275.00	jah	jah
80016512	950.00	950.00	1	950.00	8050.00	8050.00	3	2683.33	0.00	7257.60	jah	jah
80081834	0.00	0.00	0	0.00	118290.00	118290.00	26	4549.62	0.00	0.00	jah	jah

11. Pärnu
maakond

80293625	0.00	0.00	0	0.00	40180.00	40180.00	6	6696.67	0.00	4714.29	jah	jah
80125744	0.00	0.00	0	0.00	44197.00	44197.00	14	3156.93	0.00	9192.96	jah	jah
80020502	0.00	0.00	0	0.00	143435.00	143435.00	31	4626.94	0.00	5011.00	jah	jah
80065249	0.00	0.00	0	0.00	830.00	830.00	1	830.00	0.00	0.00	ei	jah
80293128	0.00	0.00	0	0.00	5581.00	5581.00	5	1116.20	0.00	0.00	jah	jah
80267438	0.00	0.00	0	0.00	320.00	320.00	2	160.00	0.00	0.00	jah	jah
80058516	2681.00	2681.00	1	2681.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	40117.91	ei	jah
80024919	0.00	0.00	0	0.00	11120.90	11120.90	5	2224.18	0.00	39860.00	ei	jah
80090141	0.00	0.00	0	0.00	1200.00	1200.00	4	300.00	0.00	1249.92	jah	jah
80047286	0.00	0.00	0	0.00	505.00	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80139025	0.00	0.00	0	0.00	3010.00	3010.00	12	250.83	0.00	9177.35	jah	jah
80083922	0.00	0.00	0	0.00	14889.00	14889.00	41	363.15	0.00	26288.71	jah	jah
90004639	0.00	0.00	0	0.00	320.00	320.00	1	320.00	0.00	29993.00	jah	jah
90004757	3840.00	3840.00	?	?	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80179651	0.00	0.00	0	0.00	6288.00	?	12	?	0.00	2678.00	jah	jah
80146189	0.00	0.00	0	0.00	1450.00	1450.00	9	161.11	0.00	0.00	jah	jah

80073935	0.00	0.00	0	0.00	5252.40	5252.40	5	1050.48	0.00	2583.07	jah	jah
----------	------	------	---	------	---------	---------	---	---------	------	---------	-----	-----

12. Rapla maakond

80213520	24555.42	24555.42	20	1227.77	61922.75	61922.75	20	3096.14	0.00	29325.93	jah	jah
80085134	0.00	0.00	0	0.00	3525.00	3525.00	16	220.31	0.00	26772.09	jah	jah

13. Saare maakond

80332638	0.00	0.00	0	0.00	4857.00	4857.00	9	539.67	0.00	0.00	jah	jah
80094699	0.00	0.00	0	0.00	2800.00	2800.00	1	2800.00	0.00	0.00	jah	jah
80109047	0.00	0.00	0	0.00	5182.00	5182.00	14	370.14	0.00	0.00	jah	jah
80116082	0.00	0.00	0	0.00	1665.00	1665.00	3	555.00	0.00	0.00	ei	jah
80159714	0.00	0.00	0	0.00	200.00	200.00	2	100.00	0.00	12098.00	jah	jah

14. Tartu maakond

90001184	0.00	0.00	0	0.00	4800.00	?	?	?	0.00	2949.00	jah	jah
80012678	0.00	0.00	0	0.00	2029.00	?	?	?	0.00	1385.00	jah	jah
80071801	0.00	0.00	0	0.00	15610.00	?	5	?	0.00	16676.00	jah	jah
80030498	0.00	0.00	0	0.00	4408.00	4408.00	21	209.90	0.00	40269.00	jah	jah
80062050	3850.00	1900.00	14	135.71	0.00	0.00	0	0.00	0.00	529.50	jah	jah
80110180	0.00	0.00	0	0.00	11924.00	11924.00	25	476.96	0.00	3436.00	jah	jah
80037537	0.00	0.00	0	0.00	71533.00	71533.00	?	?	450.00	158737.00	jah	jah
80051520	2450.00	2450.00	20	122.50	832.00	832.00	2	416.00	0.00	0.00	jah	jah
80072775	0.00	0.00	0	0.00	9700.00	9700.00	3	3233.33	0.00	0.00	jah	jah
80149466	0.00	0.00	0	0.00	18740.00	18740.00	5	3748.00	0.00	20018.00	jah	jah
80139965	24366.77	24366.77	?	?	0.00	0.00	0	0.00	15338.76	0.00	jah	jah
80178226	18679.00	18679.00	120	155.66	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80117696	0.00	0.00	0	0.00	1290.00	1290.00	2	645.00	0.00	0.00	ei	jah
80078915	0.00	0.00	0	0.00	110532.00	110532.00	30	3684.40	0.00	20118.00	jah	jah
80068555	0.00	0.00	0	0.00	22889.34	22889.34	4	5722.34	0.00	1252.94	jah	jah

Tabeli järg

80037038	0.00	0.00	0	0.00	39879.00	39879.00	9	4431.00	0.00	208144.00	jah	jah
80294524	0.00	0.00	0	0.00	8020.00	8020.00	37	216.76	0.00	0.00	jah	jah
80016825	0.00	0.00	0	0.00	3169.00	3169.00	14	226.36	0.00	11675.00	jah	jah
80186409	18700.00	18700.00	8	2337.50	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80299473	20070.00	13120.00	5	2624.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	ei	jah
80224854	0.00	0.00	0	0.00	15274.00	15274.00	6	2545.67	0.00	0.00	jah	jah
80307505	0.00	0.00	0	0.00	19954.22	19954.22	15	1330.28	0.00	8126.36	jah	jah
80237354	0.00	0.00	0	0.00	57990.00	?	?	?	0.00	23585.00	jah	jah
80321250	0.00	0.00	0	0.00	9746.91	9746.91	51	191.12	0.00	0.00	jah	jah
80186929	0.00	0.00	0	0.00	37305.00	37305.00	6	6217.50	0.00	0.00	jah	jah
80207614	0.00	0.00	0	0.00	583.95	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80262725	0.00	0.00	0	0.00	50001.15	50001.15	10	5000.12	0.00	0.00	jah	jah
80155277	0.00	0.00	0	0.00	6687.72	?	?	?	0.00	88915.00	jah	jah
80072321	0.00	0.00	0	0.00	759722.00	759722.00	148	5133.26	0.00	499727.00	jah	jah
80087452	0.00	0.00	0	0.00	55891.00	55891.00	76	735.41	0.00	113193.20	jah	jah
80207749	320.00	320.00	1	320.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80006979	0.00	0.00	0	0.00	3500.00	3500.00	14	250.00	0.00	0.00	jah	jah
80262116	0.00	0.00	0	0.00	780.00	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80191053	0.00	0.00	0	0.00	3515.20	3515.20	2	1757.60	0.00	0.00	jah	jah
80299243	0.00	0.00	0	0.00	8.00	?	1	?	0.00	0.00	jah	jah
90001285	1000.00	1000.00	1	1000.00	11435.00	11435.00	14	816.79	0.00	14515.00	jah	jah
90007980	0.00	0.00	0	0.00	41454.00	41454.00	35	1184.40	0.00	0.00	jah	jah
90008560	0.00	0.00	0	0.00	41838.00	41838.00	107	391.01	0.00	20440.00	jah	jah
90001457	0.00	0.00	0	0.00	750.00	500.00	3	166.67	7831.00	417223.00	jah	jah
90001569	3000.00	3000.00	3	1000.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
90001902	0.00	0.00	0	0.00	1200.00	1200.00	3	400.00	0.00	0.00	jah	jah
90001782	0.00	0.00	0	0.00	1709.00	?	2	?	0.00	0.00	jah	jah
90011177	1000.00	1000.00	2	500.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah

Tabeli järg

90001291	173044.95	172644.95	349	494.68	158586.00	105761.00	379	279.05	0.00	20761.80	jah	jah
90007431	0.00	0.00	0	0.00	972.17	?	?	?	0.00	0.00	ei	jah
90007661	0.00	0.00	0	0.00	380.00	?	?	?	0.00	0.00	ei	jah
80051098	0.00	0.00	0	0.00	31571.00	31571.00	104	303.57	0.00	15163.00	jah	jah
80055340	2990.00	2990.00	4	747.50	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80016669	20155.00	20155.00	?	?	161212.00	?	?	?	0.00	4677.00	jah	jah
80081596	0.00	0.00	0	0.00	56962.36	56962.36	6	9493.73	0.00	7439.65	jah	jah
80006152	0.00	0.00	0	0.00	22321.00	22321.00	5	4464.20	0.00	5010.00	jah	jah
80077420	0.00	0.00	0	0.00	8096.00	8096.00	10	809.60	0.00	18218.00	jah	jah
80112196	0.00	0.00	0	0.00	6756.00	6756.00	2	3378.00	0.00	3326.00	ei	jah
80079004	0.00	0.00	0	0.00	5424.70	5424.70	5	1084.94	0.00	0.00	ei	jah
80101169	0.00	0.00	0	0.00	3617.00	3617.00	4	904.25	0.00	0.00	jah	jah
80155478	0.00	0.00	0	0.00	830.00	830.00	1	830.00	0.00	0.00	jah	jah
80068087	0.00	0.00	0	0.00	168280.00	?	25	?	0.00	59411.00	jah	jah
80084637	0.00	0.00	0	0.00	470.00	470.00	5	94.00	0.00	0.00	jah	jah
80093530	0.00	0.00	0	0.00	11183.00	11183.00	?	?	0.00	14151.00	jah	jah
80124302	0.00	0.00	0	0.00	575.00	575.00	2	287.50	0.00	0.00	ei	jah
80257925	0.00	0.00	0	0.00	2255.00	2255.00	5	451.00	0.00	0.00	jah	jah
90001138	132032.54	132032.54	143	923.30	0.00	0.00	0	0.00	26537.66	0.00	jah	jah
90007342	0.00	0.00	0	0.00	1000.00	1000.00	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80304205	0.00	0.00	0	0.00	22035.00	22035.00	7	3147.86	0.00	0.00	jah	jah
80200598	0.00	0.00	0	0.00	25240.00	?	7	?	0.00	22002.00	jah	jah
80155509	0.00	0.00	0	0.00	31605.00	31605.00	28	1128.75	0.00	14411.00	jah	jah
80072404	0.00	0.00	0	0.00	119715.00	119715.00	36	3325.42	0.00	46854.00	jah	jah
80041378	0.00	0.00	0	0.00	3196.00	?	?	?	0.00	0.00	jah	jah
80084790	0.00	0.00	0	0.00	160.00	?	1	?	0.00	6453.00	ei	jah

15. Valga maakond

Tabeli järg

80224400	0.00	0.00	0	0.00	3840.00	3840.00	6	640.00	0.00	0.00	jah	jah
80087624	0.00	0.00	0	0.00	2684.00	2684.00	1	2684.00	0.00	2335.00	jah	jah

16. Viljandi maakond

90004131	550.00	550.00	5	110.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80116582	0.00	0.00	0	0.00	65020.00	65020.00	99	656.77	0.00	477450.00	jah	jah
80034094	0.00	0.00	0	0.00	2437.40	2437.40	6	406.23	0.00	0.00	jah	jah
90007939	820.13	650.00	1	650.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	ei	jah
80020726	0.00	0.00	0	0.00	632.00	632.00	1	632.00	0.00	0.00	jah	jah
80098757	0.00	0.00	0	0.00	117.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	ei	jah
80065456	0.00	0.00	0	0.00	640.00	640.00	1	640.00	0.00	0.00	jah	jah
80179487	0.00	0.00	0	0.00	980.00	980.00	3	326.67	0.00	0.00	jah	jah
80066042	0.00	0.00	0	0.00	5442.00	?	?	?	0.00	12759.44	jah	jah

17. Võru maakond

80314929	0.00	0.00	0	0.00	1770.00	1770.00	3	590.00	0.00	9445.72	jah	jah
90001026	200.00	200.00	1	200.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	ei	jah
80019887	0.00	0.00	0	0.00	600.00	600.00	1	600.00	0.00	4098.00	jah	jah
80165666	0.00	0.00	0	0.00	300.00	?	1	?	0.00	0.00	jah	jah
80046275	0.00	0.00	0	0.00	150.00	?	?	?	0.00	0.00	ei	jah
80084258	0.00	0.00	0	0.00	3200.00	3200.00	13	246.15	0.00	0.00	ei	jah
80194886	0.00	0.00	0	0.00	1410.00	1410.00	13	108.46	0.00	2063.00	jah	jah
80081722	27642.00	27642.00	?	?	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah

II Usulised ühendused

80196158	4110.00	4110.00	3	1370.00	0.00	0.00	0	0.00	121775.91	34549.08	jah	jah
80208476	2258.00	2258.00	2	1129.00	0.00	0.00	0	0.00	0.00	0.00	jah	jah
80196661	3073.00	3073.00	6	512.17	0.00	0.00	0	0.00	282272.00	6799.00	jah	jah

* Majandusaasta ei alga 1. jaanuarist ning ühendusel on teise poolaasta aruanne esitamata.

LISA 4. KÜSIMUSTIK SPORDIORGANISATSIOONI ESINDAJALE

Lugupeetud küsimustikule vastaja!

Olen Sisekaitseakadeemia Finantskolledži tudeng Natalja Vjunova. Kirjutan lõputööd tulumaksusoodustusega stipendiumide kasutamisest mittetulundussektoris. Töö üheks osaks on läbi viia küsitlus spordiorganisatsioonide poolt maksuvabalt makstavate stipendiumide kohta. Küsimustik on anonüümne – isiku tuvastamist ei toimu, andmed analüüsitakse grupitasandil. Küsimustiku täitmine võtab aega umbes 10 minutit. Palun võimaluse korral küsimustikule vastata kiiresti. Tänan Teid ette, et leidsite aega vastamiseks!

Kui valikus pole õiget vastust, siis palun märkige vabaväljale.

- 1) Kas Teie ühing maksis füüsilistele isikutele 2012. aastal maksuvabalt stipendiume?
  - Jah
  - Ei
- 2) Kui jah, siis mitmele isikule?
  - .....
- 3) Kui ei, siis miks?
  - .....
- 4) Kas stipendiumide maksmine on ühingu põhikirjalik tegevus?
  - Jah
  - Ei
- 5) Kas stipendiumide määramine toimub avaliku konkursi alusel?
  - Jah
  - Ei
- 6) Kui jah, siis kas teave avaliku konkursi kohta avaldati
  - Kohalikus ajalehes
  - Üleriigilise levikuga päevalehes
  - Organisatsiooni veebilehel
  - .....
- 7) Kas Teie ühing tegi 2012. aastal stipendiumide väljamakseid
  - Harrastussportlastele
  - Elukutselistele sportlastele
  - Treeneritele
  - Spordikorraldusega seotud inimestele (kohtunikud, spordiarstid jt)
  - .....
- 8) Kas stipendiumide saajatega on sõlmitud stipendiumilepingud?
  - Jah

- Ei
- 9) Kust saate informatsiooni mittetulundusühendustega seonduvate küsimuste kohta?
- .....
- 10) Kas stipendiumide maksmise korrast saite teada
- Maksu- ja Tolliameti koduleheküljelt
  - Otsekontaktide kaudu Maksu- ja Tolliameti töötajatega
  - Maksu- ja Tolliameti infotelefoni teel
  - Massimeediast
  - Seminaridelt, teabeüritustelt
  - Töökaaslastelt, tuttavatelt
  - .....
- 11) Kas Maksu- ja Tolliamet on viinud läbi koolitust teemal stipendiumide ja töösuhte eristamine?
- Jah
  - Ei
- 12) Kas olete nõus maksuhalduri seisukohaga, et maksuvabade stipendiumide kattevarjus makstakse tegelikult tasu töö eest?
- Jah
  - Ei
- 13) Kui vastasite jah, siis palun põhjendage.
- .....
- 14) Kui vastasite ei, siis palun põhjendage.
- .....
- 15) Kas kontrolli tulemusena võiks Teie ühingul tekkida probleem (stipendium muutub maksuhalduri silmis töötasuks)?
- Jah
  - Ei
- 16) Kas Teie ühing on jätkusuutlik, kui Teie poolt väljamakstud stipendiumid kvalifitseeritakse töötasudeks?
- Jah
  - Ei
- 17) Kas maksuvabalt makstava stipendiumi maksimumpiirmäära kehtestamine oleks lahendus?
- Jah
  - Ei
- 18) Kui oleks, siis milline on Teie arvates mõistlik piirmäär?
- .....
- 19) Teie märkused ja ettepanekud
- .....

LISA 5. STIPENDIUMIDE VÄLJAMAKSED ISIKUTE TEGEVUSE JÄRGI

Tabel. Stipendiumide väljamaksed isikute tegevuse järgi (autori koostatud lisas 4 esitatud küsimustikule saadud vastuste alusel)

STIPENDIUMIDE VÄLJAMAKSED	ühenduste arv	% vastanutest
Harrastussportlastele	10	29,4
Elukutselistele sportlastele	8	23,5
Treeneritele	21	61,8
Spordikorraldusega seotud inimestele (kohtunikud, spordiarstid)	23	67,6